Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 528/1353	Łódź, Środa, 7 marca 1928 r.	וואָכענטאָג / זעקסטער יאהרגאנג	לאָדז, מיטוואָך טו אדר תרפּ"ח	Nr. 58 1353

אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

סיים זאל זיך צונויפקומען דעם 20. מערץ

שווערע פראגע וועגען סיים-מארשאלעק.- ווי האלט עס מיט דעם מאנדאט פון ה' קירשבראָין.- די שטעלונג פון ליסטע 33 צו די סענאט-וואהלען. - פרעסע-קאנפערענץ ביי דעפּ. גרינבוים.

וואַרשאַ, 16 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט) דער נייער סיים וועט וואהרשיינליך צונויפגערופען ווערען ד. 20-טען ד. ה. אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט אקטועל די פראגע וועגען סיים-מארשאלעק. לויט דער אנגענומענער טראדיציע בעקומט דעם אמט דער גרעסטער קלוב. אבער צוליב די סכסוכים צווישען דער אפּאָזיציע און דער סאנאציע זעהט מען פאראויס שוועריגקייטען ביים לעזען די פראגע. פון דער אנדערער זייט אבער, וואלט די וואהל פון אַן אנדערען מארשאלעק געבראכט צו קאנפליקטען צווישען מארשאלעק און דער רעגירונג. מ'זעהט אלא פּאָר א קאמפּראמיס קאנדידאטור פון פּראָפ. מארקאָווסקי.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט) צו דער ערעפנונג פון סיים גרייט שוין די רעגירונג צו א רייה געזעץ-פּראָיעקטען, דהיינו, וועגען פולמאכטען, וועגען פארשטארקען די אויספיהר-מאכט, וועגען ענדערען דעם שטייער-סיסטעם א. א. וו.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש) די פראגע וועגען מאנדאט פאר ה' קירשבראָין שטעלט זיך פאר אזוי: ה' קירשבראָין וועט דעם מאנדאט וואהרשיינליך בעקומען פון דער מלוכה-ליסטע נר. 1, וואו ער פיגורירט אויפ'ן 35-טען אָרט. אזוי ווי די ליסטע נר. 1 בעקומט פון דער רעגירונגס-ליסטע בלויז 24 מאנדאטען דארפען צעהן קאנדידאטען פון דער רעגירונגס-ליסטע זיך אפּזאגען. דאס וועלען אודאי טון די מיניסטאָרען, וועלכע זענען אדורך פון די קרייז-ליסטעס. געשעהן דארף דאס אבער פאר'ן פּרייז פון געוויסע קאנצעסיעס מצד דעם ה' קירשבראָין.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט). היינט איז ביי ה' קירשבראָין פארגעקומען א בעראטונג פון בלאָק נומ. 33 וועגען אננעהמען א שטעלונג צו די סענאט-וואהלען, וועלכע קומען פאר דעם זונטאג.

עס זענען פארטרעטען געווען צוויי שטאנדפּונקטען; היות די ליסטע 33 האט – לויט'ן אויסגאנג פון די סיים-וואהלען – קיין שום אויסזיכטען נישט ביי די וואהלען צום סענאט, זאלען אלזא די שטימען אפּגעגעבען ווערען פאר דער רעגירונגס-ליסטע נומ. 1. דער צווייטער שטאנדפּונקט איז געווען, אז מ'דארף די שטימען דאך אפּגעבען פאר דער אייגענער ליסטע נומ. 33. קיין ענטגילטיגע שטעלונג איז נאך נישט אנגענומען געוואָרען. אבער אין די קרייזען פון דער אגודה הערשט די מיינונג, אז שטימען דארף מען און מ'וועט שטימען פאר דער אייגענער ליסטע 33.

וואַרשאַ. 6 (טעלעפאניש) דעפּ. גרינבוים האט היינט צונויפגערופען א פּרעסע-קאנפערענץ. ער האט קאנפערירט וועגען דער לאגע, קאנסטאטירט, אז אויף די קרעסען האט דאס 18-טעל געהאט א מפּלה, אבער צוליב אונאפּהענגיגע סיבות, און דער צושפּליטערט-קייט פון דער יודישער גאס איז שולדיג זאגט גרינבוים, די אגודה, דערפאר איז אבער נעקומען צו אַן אינערליכער קאנסאלידאציע אין די רייהען פון די ציוניסטען גופא.

ה' גרינבוים האט פארגעלעגט, אז די פּרעסע זאל ביי די סענאט-וואהלען זיך שטעלען אויף דער זייט פון דער ליסטע 18, ווייל דער נומ. 33 האט קיין אויסזיכטען נישט.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט) אין קומענדיגען סיים וועט וואהרשיינליך קיין אייגהייטליכע יודישע קאלא נישט זיין, נאר עס וועלען זיין צוויי גרופּירונגען: פון ד"ר רייך און אדוו. גרינבוים. דעפּ. ווישליצקי וועט וואַרשיינליך נעהן מיט רייך'ן; ווי מ'ערקלערט, האט ער אויף זיך לנבי דעם רעגירונגס-בלאָק נישט גענומען קיין שום פליכטען.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּ.) עס האבען זיך געהאט פארשפּרייט קלאנגען, אז די לינקע „פּועלי-ציון" האבען אדורכגעפיהרט א דעפּוטאט אין סיים. דעם וואַרשאָווער ראטמאן י. לעוו. די קלאנגען שטאמען אָט פון וואנען: אין קראסניסטאוו זענען די פּ. צ. געגאנגען מיט'ן לינקען סעלראב, און ה' לעוו האט פיגורירט אלס צווייטער קאנדידאט. ביים סאמע סוף פון וועהלען די שטימען האט זיך ארויסגעוויזען, אז עס פעהלען בלויז 40 שטימען, כדי ה' לעוו זאל בעקומען דעם מאנדאט.

אין לעצטען מאמענט זענען אבער אנגעקומען די רעזולטאטען פון נאך 2 אבוואדען, וועלכע האבען געענדערט די לאגע אומגינסטיג פאר פּועלי ציון.

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט) אין פּיעטריקאָוו האבען די לינקע פּועלי ציון בעקומען 8.200 שטימען, ד. ה. אַן ערך א העלפט פון דער צאהל וועלכער עס האט בעקומען דער קאנדידאט פון „18" הרב בראָרט, די גרויסע צאהל שטימען פון די פּ. צ. ערקלערט זיך דערמיט, וואָס אין פּיעטריקאָוו האט דער בונד גערופען צו שטימען פאר פּ. פּ. ס. דער ראזינער לאָזונג איז ביי די יודישע אַרבייטער - מאסען געווען נישט פּאָפּולער און דער גרעסטער טייל אַרבייטער-וועהלער האבען דאָרט אפּגעגעבען זייערע שטימען פאר דער ליסטע פון די לינקע פּ. צ.

וואלדעמאראס ארויסגערופען קיין גענף

כדי צו געבען ערקלערונגען. וועגען זיין בעציהונג צו פּוילען.

גענף. 6 (ספּ. טעל.) אויפ'ן פארשלאג פון טשעמבערלענען איז דער ליטווישער פּרעמיער וואלדעמאראס היינט טעלעגראפיש ארויסגערופען געוואָרען קיין גענף, כדי אויפצוקלערען זיין טאקטיק בנוגע דעם אויספיהרען דעם דעצעמבער-בעשלוס פון פעלקער-ליגע-ראט.

איר רעפערענט בעלפּרט וועט אויף דער פרייטאג'דיגער עפענטליכער זיצונג אפּגעבען א בעריכט דעם פעלקער-ליגע-ראט וועגען דער איצטיגער פּויליש-ליטווישער סיטואציע און וועגען די סיבות פארוואס דער בעשלוס פון פעלקער-ליגע-ראט איז נישט אויסגעפיהרט געוואָרען.

די ענדעקישע עקסצעסען אין לעמבערג.

סטודענטען בעפאלען יודען און אוקראינער.

לעמבערג, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספּאנדענט). די לעמבערגער ענדעקישע סטודענטען האבען היינט ווידער איינגעאָרדנעט דעמאנסטראציעס צוליב דער מפּלה פון די ענדעקעס ביי די סיים - וואהלען. דאסמאל זענען די דעמאנסטראציעס געווען געווענדעט געגען די אוקראינער, און אין אייניגע ערטער איז געקומען צו געשלעגען צווישען די סטודענטען און אוקראינער.

די ענדעקעס האבען זיך אויך געוואָלט אריינרייסען אין דער יודישער סטודענטען - קיך, פּאליציי האט זיי געשטערט און ס'איז דעריבער געקומען צו א קאמף צווישען פּאליציי און די סטודענטען, דערביי זענען צוויי פּאליציאנטען פערוואונדעט געוואָרען. 28 סטודענטען זענען ארעסטירט געוואָרען.

די סטודענטען האבען געפּרובט זיך אריינרייסען אויך אין יודישען קוואַרטאַל, אבער דאָ האָבען זיי זיך אנגעשטויסען אויף א ווידערשטאנד מצד די יודישע טרעגער. די סטודענטען האבען בעקומען גוט אנגעקלאפּט די ביינער און געצוואונגען געוואָרען צו אנטלויפען.

לעמבערג, 6 (א.וו.) כדי צו פּראָטעסטירען געגען דער וואהל פון צוויי פון די ציוניסטען אין לעמבערג האבען די סטודענטען היינט רעמאנסטרירט פאר דער אוניווערזיטעט, נישט צולאזענדיג קיינעם צו די לעקציעס. דאן זענען די סטודענטען אוועק צום פּאליטעכניקום, כדי אויך דאָרט צו שטערען דעם נאָרמאלען גאנג פון די למודים.

רעסטאָראַן „METROPOL"
MONIUSZKI 1. — Telefon 11-04.
מארגען, דאנערשטאג, דעם 8-טען מערץ ד. י.
בענעפיס
Kay Whitt
פון ליבלינג פון :-: לאָדזער :-: פּובליקום
עס נעהמען אנטייל די בעקאנטסטע אַרטיסטישע כחות.
איינגאנג פריי! איינגאנג פריי!
בעמ.: ס'ווערט געבעטען וואָס פריהער צו בעשטעלען טישלעך.

קאָניאַק „MEDICINAL" פון דער פירמע STOCK V.S.O.P.
הודרס און דעסטיליי
A. P. CZKWIANANC, ŁÓDŹ, Piotrkowska 69, tel. 38-64
עמפּפעהלט צו די בעפאָרשטעהענדע פּייערטאָגען: רעיעלע בעהאנדלונג! צוגענגליכע פּרייזען!
פרוכט - קערבער
ליקערען און קאָניאַקען
קאָנסערוועס
ווייגען פון די בעסטע אינ- און אויסלענדישע פירמען.

אנ'אונטער-מאשינער און האנדנייערס ווערען געברויכט ביי ראפּוך, זאוואדזקא 19.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
Sienkiewicza 34
tel. 59-40.
ספּעציאליסט פאר סיפיליס, דריפּער און הויט-קראנקה בעהאנדל. פון מענער-שוואכ. נעמט אָן פון 9–5 אָווענד

געדענקט אז ס'איז שוין פּורים
און דעריבער האב איך צוגעגרייט פאר מיין ג' קונדשאפט די שענסטע קאמפּלעטען מיט זעהר ביליגע פּרייזען
ווי אויך
די בעסטע פּערפומען
אין- און אויסלענדישע
22 PERFUMERJA S. BUCHWEITZ, Piotrkowska 22. Telefon 31-43 22

צו אהייליגען קריג געגען ענגלאנד

רופט דער קעניג פון העדזשאס אלע אראבער.

קאירא, 6. (ספ. טעל.) דער קעניג פון העדזשאס איבן סאוד האָט זיך ענטגילטיג פאראייניגט מיט די צובונטעוועטע וואהאביטען, צוליב וואָס ס'איז שטאַרק געשטיגען די געפאַהר, וועלכע דראָהט דעם ענגלישען איראק.

אויפ'ן גרויסען ראַט פון די שייכען האָט איבן סאוד ערקלערט, אז פאר'ן הייליגען קריג געגען די פרעמדע הערשער פון עבר הירדן און איראַק וועט ער שטעלען אין רשות אלע זיינע כוחות.

מ'דאַרף ערוואַרטען אַ גענעראַל-אָנגריף אויף קאָוועיט, וועלכער וועט אריינפאַלען אין די הענד פון די אַראַבער, אויב די ענגלענדער וועלען נישט בעצייטענס אָרגאַניזירען זייערע כחות. דערווייל האָט אַנ'ענגלישע פּאַנצער-שיף אַרויסגעזעצט מיליטער-אָפּטיילונגען, וועלכע האָבען זיך בעפעסטיגט נעבען קאָוועיט.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין בערלין

געגען דער רוסישער ציישונג „רול".

בערלין. 6 (ספ. טעל.) אין בערלינער געריכט וועט זיך די טעג אָנהויבען אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס געגען דער רוסישער עמיגראַנטען-ציישונג „רול", וועלכע ווערט בעשולדיגט אין בעליידיגען די סאָוויעטישע אַמבאַסאַדע, צוליב אַנ'אַרטיקעל וועגען דער ערמאָרדונג פון טרייקאָוויטש'ן אין דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע אין וואַרשאַ. דער „רול" האָט דעמאָלט געוואָרעגט די רוסישע עמיגראַנטען, אַז זיי זאָלען נישט איבערטרעטען די שוועל פון דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדע, ווייל זיי קען טרעפען דערזעלבער גורל וואָס טרייקאָוויטש'ן. די בערלינער פּרעסע האָפט, אַז אויף דעם דאָזיגען פּראָצעס זאָל ברייט אַרומגערעדט ווערען די טרייקאָוויטש-אַפערע.

פּאָקען-עפּידעמיע אין אראביען

ביז איצט זענען געשטאָרבען 236 מענשען

ירושלים 6 (יטא טעלעגראַפיש) אין אַדען (אַראַביען) איז אויסגעבראָכען אַ פּאָקען עפּידעמיע. אין פערלויף פון די ערשטע טעג זענען געשטאָרבען 236 מאָן, צווישען זיי 4 יודען. אין אַדען וואוינען עטליכע טויזענד משפחות. דער אָרטיגער רב האָט גוזר תענית געווען.

שלום שוואַרצבארד נישט בעקומען די ערלויבניש

זיך צו בעזעצען אין ארץ ישראל

ירושלים 6 (יט"א טעלעגראַפיש) די היגע רעגירונג האָט נישט ערלויבט שלום שוואַרצבאַרד'ן אַריינצופאָהרען און צו בעזעצען זיך אין א"י. דער אָפּזאָג איז פאָרגעקומען נאָך אַ פּערשטענדיגונג מיט'ן קאָלאָניאַל-אַמט אין לאָנדאָן. דער דאָזיגער בעשלוס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פערוואונדערונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג פון לאַנד. שלום שוואַרצבאַרד האָט פערקויפט זיין דירה און איינאָרדנונג אין פּאַריז און איז אַרויסגעפאָהרען קיין סיריען וואו ער האָט געוואַרט אויף דער ערלויבניש אַריינצופאָהרען קיין פּאַלעסטינא. אַלס פראַנצויזישער בירגער האָט שלום שוואַרצבאַרד די פולע פרייהייט זיך צו בעוועגען אין סיריען.

אַלס דייטשער ריכטער

איז בעשטימט געוואָרען אַ יודישע רעליגיעזע פרוי.

פראַנקפורט, 6 (יט"א, טעלעגראַפיש) פרוי ד"ר בראַון אַ רעליגיעזע פרוי איז בעשטימט געוואָרען אַלס מיטגלידער פונ'ם גרויסען געריכט. דאָס איז די ערשטע פרוי אין דייטשלאַנד, וואָס ווערט בעשטימט אַלס ריכטערין.

די אנטי-שחיטה-בעוועגונג אין אונגאַרן.

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) דער לאַנד-פערבאַנד פון די צער-בעל-החיים-פעראיינען אין אונגאַרן האָט איבערגעגעבען אין אונגאַרישען פּאַרלאַמענט אַ מעמאָראַנדום, אין וועלכען עס ווערט געפאָדערט איינצופיהרען אין לאַנד דעם שחיטה-פערבאָט,

אין מעמאָראַנדום ווערט געפאָדערט, אַז יודען זאָלען האָבען דאָס רעכט צו שעכטען בהמות אויף כשר נאָר אַזאַ צאָהל בהמות, וואָס איז פּראָפּאָרציאָנעל צום פּראָצענט-זאַץ פון דער יודישער בעפעלקערונגצו דער גאַנצער בעפעלקערונג.

אַ באָקס-דועל צווישען פילם-אַרטיסט באַרימאָר און דעם יוד. פילם-מאַגנאַט זעלצנער.

ניו-יאָרק. (יט"אַ). אין האָליוואוד איז געקומען צו אַנ'ערנסטען שטרייט צווישען בעריהמטען פילם-אַרטיסט דזשאָן באַרימאָר און דעם יודישען פילם-מאַגנאַט מיראָן זעלצנער, וועלכער האָט זיך דערפיהלט בעליידיגט מיט די בעמערקונגען וועגען יודען, וואָס באַרימאָר האָט געמאַכט בעת אַ געשעפטליכען געשפּרעך. זעלצנער האָט אַרויסגערופען באַרימאָר'ן אויף אַ באָקס-קאַמף. נאָך אַ 10-מינוטיגען קאַמף איז באַרימאָר בעזיגט געוואָרען.

פעראָרדנונג וועגען אויספערקויפען

ווערט צוגעגרייט דורכ'ן מיניסטאָרען-ראַט.

וואַרשאַ, 6. (טעלעפאָניש). ס'איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אַ פעראָרדנונג פון מיניסטאָרען-ראַט וועגען אויספערקויפען. די פעראָרדנונג איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אויפ'ן יסוד פון געזעץ וועגען אומערליכער קאָנקורענץ.

דער עקאָנאָמישער קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראַט איז געגען דער פעראָרדנונג..

דער פּראָיעקט זעהט פאָר נאָך-סעזאָן און נאָך-אינווענטאַר-אויספערקויפען, וועגען וועלכע מ'דאַרף מיטטיילען דער מאַכט. אויף אויסערגעוועהנליכע אויספערקויפען דאַרף מען האָבען די ערלויבניש פון דער מאַכט.

—o—

געהיימער רוסישער דיפּלאָמאַטישער קוריער

דערהרג'עט געוואָרען בעת אַנ'אויטאָ-קאַטאַסטראָפע.

בערלין, 6 (ספ. טעל.) נעבען בערלין איז געשעהען אַנ'אויטאָ-קאַטאַסטראָפע. דער פּאַסאַזשיר, וועלכער איז געפאָהרען אין אויטאָ איז דערהרג'עט געוואָרען. לויט די דאָקומענטען, וואָס מ'האָט ביים דערהרג'עטען געפונען הייסט ער יעקאָוו. אין זיין טעקע האָט מען געפונען וויכטיגע פּאָליטישע דאָקומענטען און שיפרירטע דעפּעשען אויף ענגליש און רוסיש. ווי מען איז זיך משער איז דער קרבן פון דעם געהיימנישפולען פאַרפאַל אַ געהיימער רוסישער דיפּלאָמאַטישער קוריער.

—o—

קאָנסטיטואירונג פון איטאַליענישען פּראָ-פּאַלעסטינא-קאָמיטעט.

רוים, (י.ט.א.) דער איטאַליענישער פּראָ-פּאַלעסטינאַ-קאָמיטעט האָט במשך פון דער לעצטער וואָך ענטגילטיג אָנגענומען דעם פאָרגעלעגטען סטאַטוט און האָט זיך קאָנסטיטואירט אויפ'ן פאָלגענדען אופן:

אַלס פּרעזידענט פון פּראָ-פּאַלעסטינאַ-קאָמיטעט איז אויסגעוועהלט געוואָרען פּרינץ פּיעטראָ לאַנצא דע סקאַלעאַ, געוו. מיניסטער פון די איטאַליענישע קאָלאָניעס. אַלס וויצע-פּרעזידענט דעפּוטאַט אַלבערטאָ דע סטעפאַני, געוו. פינאַנץ-מיניסטער פין מוסאָליני'ס רעגירונג. ווייטער געהערען צום פּרעזידיום: דעפּ. ראָבערטאָ קאַנטאַלופּאַ, געוו. אונטער-שטאַטס-סעקרעטאַר פון קאָלאָניאַל-מיניסטעריום, בעקאַנטער זאַכקענער פון די פּראָבלעמען פון מיטעלענדישען ים, עקסעלענץ אַלפרעד-באַטשעלי, סענאַטאָר, געוו. בילדונגס-מיניסטער, סענאַטאָר אַנטאָני-טשיפּקאַ א. א.

אַלס סעקרעטאַר פון קאָמיטעט „איטאַליאַ – פּאַלעסטינאַ" איז בעשטימט געוואָרען פּראָפ. דאַנטע לאַטטעס און אַלס קאַסיר, ד"ר אַנדזשעלאַ סאַטשערדאָטי, דער רב-הכולל פון איטאַליען.

ועתה אישים שמעו לי
ועל תסורו מאמרי פי
לדברי הקשיבה לאמרי הט אזניך

און אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע ספּראַוועס, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאַווער 17

דורכגאַנג זאַבאַדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס צי-ווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאָנדראַזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ, רעכט-קאָנסולענט.

דאַנקזאַגונג.

מיר דריקען אויס דעם הערצליכען דאַנק די בעקאַנטע מוזיקער, די

געברידער טויבע

פאַר זייער אויסערגעוועהנליך שפּילען אויף אונזערע קינדער'ס שמחה. די מוזיקער געבר. טויבע האָבען בעצויבערט אַלע אַנוועזענדע געסט און זיי דערמיט פיל פערגעניגען פערשאַפט, פון וועלכען עס וועט זיי איבערבלייבען אַנ'ערינערונג דאָס גאַנצע לעבען. אויך די אַלע דריי וועלט-בעריהמטע קינסטלער געבר. גימפּעל, וועלכע האָבען בייגעוואוינט די חתונה אַלס געסט, וואָס האָבען ערשט קאָנצערטירט ביי אונז אין שטאָט ווי אויך אין גאַנץ איירעפּאַ – האָבען נישט אויפגעהערט צו אַפּלאָדירען די געבר. טויבע און גאַנץ בעזונדערס דעם ה' י. טויבע געדאַנקט פאַר זיין האַרציג און געפיהספול שפּילען.

מיט אַכטונג מ. סעצעמסקי
פּולנאַצנאַ 1.

נאָר די מאָ-טענטירטע

פאַ דערט איבעראל

פעלד-בעטען

Palma-Patent

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען,

מאַטראַצען

קאָנעמקעס און מאַפּעשאַנעס.

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 85-31.

א. יף ראַטעס! א. יף ראַטעס!

דאָס ניי-ערעפענטע

טאַפּעציר-געשעפט

№ 24 קאָנסטאַנטינער-גאַס № 24

(פראָנט-געוועלב) — עמפּפעהלט דער געעהרטער קונדשאַפט אַ רייכען אויסוואַהל פון

געבעטע שטיהל, קאָזעטקעס, אָטאָמאַנען,

מאַטראַצען און נאָך אַנדערע פערשידענע טאַפּעציר-געגענשטענדען.

צוגענגליכע פּרייזען! רעעלע בעהאַנדלונג! קומט איבערצייגט איך

151

מעבעל | קויפט נישט קיין | מעבעל

מעבעל

נעפאַר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין

44 מעבעל-געשעפט 44

נאַראַנסקאַ (דלוגאַ)

טעלעפאָן 62-56

CH. ŁAZNIK

Dr. Z. RAKOWSKI

ספּעציאַליסט פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז-און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-31.

עמפּפאַנגשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7

Dr. PRYBULSKI

זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.

Dr.med. A. MAZUR

אויערען און האַלז-קראַנקהייטען, שטימע-און שפּראַך-פעהלערען (שטאַמלען א. אַ. וו.)

האָט זיך איבערצויגען פון נאַרוטאָוויטש 44

אויף וואָסכאָדנאַ 65, טעל. 66-01

(איינגאַנג אויך דורך פּעטריקאָווער 46).

נעהמט אָן פון 11³⁰—12³⁰ און פון 3—5 נאָכמ. 770

לייה-ביבליאָטעק

אויפ'ן נאָמען פון

א. איזענשלאס

11 פּאַלודניאָווע 11

איז אָפען מאָנטאָג און מיטוואָך פון 5—9 אָוונד.

שבת – פון 10—1 מיטאָג און פון 4—9 אין אָוונד.

געוואלט פטור ווערן פון זיין ווייב

און וואס דערפון איז ארויסגעקומען.

בעקאנטשאפט אין קינא.—א רייכע אלמנה האט זיך איהם פערגליסט.—אין זיטען־אמט.— צארן צוליב ענטוישונג.— אפאלשער נאמען.— זעלבסטמארד.— יאן איז פערשוואונדען.

יאן סטעמפניעווסקי 32 יאהר אלט האט געוואוינט א לענגערע צייט מיט דער 28 יעהריגע קאזשימירא גאנסקא אין א סמעושינע ערגיץ אויף אנדזשעיא גאס.

איינמאל האט יאן זיך בעקענט אין קינא מיט עפעס א רייכע אלמנה, וועלכע איז איהם אזוי שטארק געפעלען, אז ער האט בעשלאסען פטור צו ווערען ווי אמשנעלסטען פון דער ארימער קאזשימיערע.

נישט לאנג געטראכט, האט זיך יאן גענומען דורכפיהרען דאס שטיקעל ארבייט אויף א גאנץ אריגינעלען אופן.

ער האט אין „זיין קאזשיע"ן אייגעפלומט א פאר פלעשעלעך אמת'ן 40-ער, ארויפגעזעצט די בחור'טע אויף א דראזשקע און דעם „באנאזש" צוגעפירט צום שטעטישען שפיטאל „מאריע מאגדאלענא" אויף טראמוואיאווא גאס.

פאר דער שפיטאל־אדמיניסטראציע האט ער קאזשימיערן פארגעשטעלט אלס קראנקע גאסען־פרוי, וואס פערנעמט זיך אין געהיים מיט פראסטיטוציע.

דער דיושורירענדער דאקטאר האט אבער ביי דער ערשטער אונטערזוכונג פעסטגעשטעלט די גאנצע אפערע און דעריבער פעראָרדענט קאזשימיערן צו בעפרייען און יאנ'ען אפצופיהרען אין קאמיסאריאט.

יאנען האט פערדראסען, וואס זיין געניאלער פלאן האט זיך נישט איינגעגעבען האט ער זיך דעריבער אנ'אויפגערעגטער געווארפען אויפ'ן שפיטאל־פערזאנאל און יעדען, פון די אנוועזענדע אנגעשטעלטע, מכבד געווען מיט ביטערע קלעפ.

האבענדיג זיך שוין אבגערעכענט מיט די לעבעדיגע מענשען, האט זיך דער צוויישעטער יאן גענומען צום אינווענטאר. ער האט צוהאקט און צובראכט, וואס איז איהם נאר געקומען אונטער'ן האנד און אנגעמאכט אין ווארטע־זאל אנ'אמת' חורבן.

יאן האט אזוי לאנג געוועלטיגט ביז ס'איז אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט מיט שווערע מיה דעם אוואנטורניק אבגעפיהרט אין קאמיסאריאט.

קעגען יאנ'ען זענען צוזאמענגעשטעלט געווארען 2 פראטאקאלען: פאר דער אפערע מיט קאזשימיערן און דער אוואנטורע אין שפיטאל.

נעכטען האט אין פרידענס - געריכט פון 7. בעצירק דער דערמאנטער פראצעס געזאלט פארקומען.

אויף דער געריכטס־פערהאנדלונג האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז דער סטעמפניעווסקי יאן, וועלכער האט זיך צוגעשטעלט צום פראצעס איז גארנישט דער זעלבער, וועלכער האט געמאכט די אפערע און די אוואנטורע.

דער אמת'ער בעל־דבר, וועלכער האט זיך בשעתו לעגיטימירט אין קאמיסאריאט מיט א פאס אויפ'ן נאמען פון יאן סטעמפ ניעווסקי, איז פון אנדזשעיא־גאס אויסגעמאלדען געווארען קיין ווארשא.

די געריכטס־אוויזאציע איז דעריבער איבערגעשיקט געווארען קיין ווארשא און די ווארשאווער פאליציי האט דורך דער פערמיטלונג פון דער אדרעסען־ביורא, אויסגעזוכט דעם געכטיגען יאן סטעמפניעווסקי. דער ווארשאווער יאן סטעמפניעווסקי איז א בעאמטער פון דער פרעגצ. געזעלשאפט פון שלאף־וואגאנס, ער האט נישט בלויז נישט קיין אהנגוג פון דעם אינקרימינירטען פערברעכען, נאר ער איז נאך אפילו אין לאדז קיינמאל נישט געווען. די קאזשמיערער גאנסקא, וועלכע וואלט געקאנט דעם ענין בעריכטען, איז דורך דער צייט בעגאנגען זעלבסטמארד.

אין טראקט פון די ווייטערדיגע פערהאנדלונג איז אבער דאס געריכט דערגאנגען אז דער דאמאלסדיגער אוואנטורניק האט גארנישט געהייסען יאן סטעמפניעווסקי. ער האט זיך נאר בלויז לעגיטימירט מיט א נעפוינענעם אדער צוגע'גנב'עטען פאס, וואס איז געווען אויסגעשטעלט אויף אזא נאמען און געהער ווארשיינליך דעם דאזיגען בעאמטען.

ממילא האט דער פרידענס־ריכטער ראווינסקי געמוזט אפלייגען דעם פראצעס ביז די פאליציי וועט אויסזוכען דעם פאקטישען שולדיגען.

אויסלענדישע הלואה פאר'ן מאגיסטראט

אויסצופערטיגען די קאנאליזאציע־ארבייטען.

(ב) נעכטען איז אין פרעזידיום פון מאגיסטראט פארגעקומען א זיצונג מיט'ן אנטייל פון א דעלעגאט פון דער פירמע סימאנס און האלסקע אין בערלין. די פירמע סימאנס און האלסקע שלאגט פאר א הלואה דעם לאדזער מאגיסטראט אויף אדורכצופיהרען די קאנאליזאציע־ארבייטען. אין צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס די הלואה פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא" קומט אן מיט שוועריגקייטען איז דער פראיעקט פון אנ'אויסלענדישע הלואה אויפגענומען געווארען גינסטיג. דער דעלעגאט פון דער בערלינער פירמע אינזש. רינדזערוועלכער איז א מיטארבייטער פון אינזש. לינדליי, וועלכער האט געמאכט דעם קאנאליזאציע־פראיעקט איז גוט בעקאנט מיט די פערשידענע פראיעקטען וועגען די ארבייטען ארום דער קאנאליזאציע.

אויסבילדונגס־קורס פאר ערציהערס.

(מ) ווי אין די פאריגע יאהרען האט אויך דאס יאהר דאס ארבייטס - מיניסטעריום בעשלאסען צו ארגאניזירען אנ'אויסבילדונגס - קורס פאר ערציהערס און לייטערס פון ערציהונגס - אנשטאלטען.

דער קורס וועט דויערען דריי חדשים.

קאנדידאטען אויף דעם קורס דארפען בעזיצען א חוץ דעם בילדונגס - צענז (ווענינגסטענס זיבען קלאס פון פאלקסשולע), אויך צוויי יאהר פראקטיק־ארבייט אין ערציהונגס - הייזער, בקשות ווערען אנגענומען ביז'ן 27. ד. ח.

אויפ'ן פארטראג פון דער אינסטיטוציע, וואו די פעראינטערעסירטע פערזאן ארבייט, אדער לויט א בקשה דורכ'ן וואיעוואדען - אמט, אדער רעגירונגס־[illegible]קאמיסאר קענען די קורסאנטען בעקומען אויסגעצאהלט פאר'ן [illegible] ווארשא און צוריק. עווענטועל אויך אונטערשטיצונג אויף אויסצוהאלטען אין ווארשא.

גרויסער אינטערעס צום שבת'דיגען פורים־אווענד אין „הזמיר".

ווי ס'איז געווען פאראויסצוזעהען דאט דער שבת'דיגער פורים־אווענד פון „הזמיר" ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס ביי אונז אין שטאדט.

און באמת דער אווענד פערשפרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאנט און העכסט אמוזירענד.

די דעקאראציעס פון זאל זענען שוין פארבערייטעט געווארען דורך די בעקאנטסטע לאדזער יודישע קינסטלער און דער זאל וועט בלאנקען פון פראכטפולע צייכנונגען, קאריקאטורען און מאלערייען.

אויך דער פראגראם פון אווענד וועט זיין פול מיט איבערראשונגען. דער „טשוואק" פון פראגראם איז אבערושאנעק'ס גלענצענדע הומאריסטישע רעוויע „די מאדערנע מגילה", וועלכע עס וועט אויפפיהרען דער אנסאמבל פון „אררט".

א חוץ דעם קומען נאך אינסצעניזירטע פאלקס־לידער, דער „חזמיר"־כאר, „הזמיר"־קווארטעט און ועל כולם טענץ אונטער די קלאנגען פון דעם בעקאנטען „אררט"־דזשעזבאנד.

דער באל־קאמיטעט וועגדט אן אלע מיטלען, אז דער עולם זאל זיך פיהלען געמיטליך, יודישליך און עס זאל זיין „ליהודים'דיג".

ווער עס וויל דעריבער פערברענגען זארגלאז אין א הייטערער יודישער סביבה – וועט אויסנוצען די געלעגענהייט און קומען אויפ'ן טראדיציאנעלען פורים־באל אין „הזמיר".

Dr. med. ST. HEINRICH
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספעציאליסט פאר קינדער־ און אינערע קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון־בעשטראהלונגען (קווארץ־לאמפן). נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

ווינטער־פאהר־פלאן

גילטיג ביז דעם 16־טען מאי 1928.

לאדז־קאלישער באהן:

געהען אפ קיין:

- ווארשא 6.41, 8.14, 7.14, 13.15, 13.47, 19.13.
- פויזען 8.00, 12.04, 12.57, 21.58, 23.14.
- קראקא 20.35.
- פויזען (דורך קוטנא) 9.05, 23.58.
- דאנציג 20.15.
- קעמפנא—לעשנא 2.01.
- אסטראוו 18.35.
- קאלושקי 8.10.
- לעמבערג 15.25.
- לאוויטש 19,38.
- ציעכאצינעק 9.03.
- פלאצק 20.15.
- לובלין 15.25.
- קאטאוויץ 20.35.
- קוטנא 14.00.

קומען אן פון:

- ווארשא 1.46, 10.39, 11.56, 12.44, 21.43, 23.06.
- פויזען 6.33, 6.59, 13,32, 18.40, 19.05.
- קראקא 6.38.
- פויזען (דורך קוטנא) 8.43, 13.45.
- דאנציג 8.43.
- קעמפנא—לעשנא 2.59.
- אסטראוו 8.53.
- קאלושקי 18.05.
- לעמבערג 10.40.
- לאוויטש 7.43.
- ציעכאצינעק 20.13.
- פלאצק 20.13.
- לובלין 10.40.
- קאטאוויץ 6.38.
- קוטנא 22.05.

לאדז־פאבריקס־באהן:

געהען אפ קיין:

- ווארשא 1.40, 7.50, 11.50, 14.25, 15.20, 18.05, 18.55, 20.10.
- קראקא און לעמבערג 15.20, 20.10, 23.45.
- קאלושקי (פערבונדען מיט טאמאשאוו און פיעטריקאוו) 1.40, 7.00, 11.50, 14.25, 15.20, 18.05, 20.10, 23.45.
- סקארזשיסקא 1.40, 15.20, 19.10.
- סאסנאוויץ 1.40, 11.50, 14.25, 15.20, 20.10, 23.45.
- טשענסטאכאוו 16.25.
- טארנאברושעג 9.30

קומען אן פון:

- ווארשא 1.55, 4.40, 10.40, 14.40, 16.33, 22.15, 22.45.
- קראקא און לעמבערג 4.40, 7.21, 20.25.
- קאלושקי (פערבונדען מיט טאמאשאוו און פיעטריקאוו) 1.55, 4.40, 7.21, 8.15, 10.40, 14.40, 20.25, 22.15
- סקארזשיסקא 4.40, 10.40, 13.25.
- סאסנאוויץ (פערבונדען מיט קרינין) 4.40, 7.21, 14.40, 20.35.
- טשענסטאכאוו 9.35.
- טארנאברושעג 19.55.

אין די אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען.

(ב) אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50); ק. כאנדזשינסקי (פיעטריקאווער 164); וו. סאקאלעוויטש (פזשעיאזד 19); ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 26); י. זוגדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25); מ. קאספערקעוויטש (זגיערזשער 54); ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינער 56).

דערשטיקט־געווארען ביים עסען.

(ב) אויפ'ן וועג אין שול־אריין האט די 10־יעהריגע זאשיא גאשטש געגעסען איהר פריהשטיג. פלוצים האט זי זיך אנגעהויבען ווארגען מיט א שטיקעל ברויט און איז אוועקגעפאלען אויף דער גאס.

די פערזאמעלטע דורכגעהער, האבען נישט געוואוסט, וואס דעם קינד איז געשעהען. מען האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע אבער ביז פאגאטאוויע איז געקומען איז דאס קינד שוין געווען טויט.

פורים־באל

היינט אין וו.י.ז.א

היינט, מיטוואך (שושן פורים) קומט פאר אין לאקאל פון וו.י.ז.א. (קאשטשושקא 21) א גרויסער פורים־באל. אין פראגראם נעהמען אנטייל די בעסטע ארטיסטישע און ליטערארישע קרעפטען פון אונזער שטאט, צווישען זיי די ארטיסטען פון „אררט" רעדאקטאר אוגער ד"ר פאלעק, ד"ר ראזענצווייג פראפ. פייווישיס, ראטמאן הארטמאן פון ווארשא. צום טאנצען שפילען צו צוויי ארקעסטערס.

איינטריט נאר לויט איינלאדונגען.

Dr.med.A.URYSON
ספעציאל־ארצט
פאר אינערליכע קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85.
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 887

פייערונג לכבוד דעם געבורט־טאג

פון מארשאל פילסודסקי.

(ב) אונטערן פארזיץ פון וויצע־וואיעוואדע לעוויצקי האט זיך געשאפען א קאמיטעט צו פייערען דעם געבורטס־טאג פון מארשאל פילסודסקי. עס זענען אין דעם קאמיטעט פערטרעטען די מיליטער־מאכט — גענעראל מאלאכאווסקי, שול - קוראטאר, פרעזעס פון שטאט - ראט, פרעזידענט זשעמיענצקי, קאמענדאנט ניערושיעלסקי, פארשטעהער פון פערשידענע מיליטערישע אינסטיטוציעס.

דער קאמיטעט האט אויסגעטיילט אנ'ענגערען קאמיטעט אונטערן פארזיץ פון ראקטאר פיכנע, וועלכער דארף רעאליזירען דעם פראגראם פון די פייערונגען.

אין פייער־טאג, וועט די שטאט זיין בעצירט מיט פעהנער, עס וועלען ארגאניזירט ווערען ברייטע פאלקס־ און מיליטער־פערוויילונגען א. ד. גל.

געמאכט א אוואנטורע א סעקוועסטראטאר.

די פאמיליע גוטערמאן פאר'ן געריכט.

(—) אונטערן פארזיץ פון ריכטער וויטקאווסקי איז נעכטען אין קרייז - געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם 43־יעהריגען נטע, 21־יעהריגער אסתר, 28־יעהריגען ישראל און 17־יעהריגען רן גוטערמאן (קאמיענא 2), וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין בעגענשטעלען זיך דער מאכט.

מיט א פאר חדשים צוריק איז צו נטע גוטערמאן געקומען דער מאגיסטראט - סעקוועסטראטאר מיעטשיסלאוו האנע און געלעגט א סעקוועסטער אויף א שאנק, אין דער פאמיליע גוטערמאן געפינט זיך א 17־יעהריגער יונגעל רן נישט ביים קלארען שכל. אין גערידער וואס עס האט זיך געמאכט ארום דעם סעקוועסטער, האט דאס נישט נארמאלע יונגעל געכאפט און צובראכען דאס גלאז פון דער שאנק. עס איז ענשטאנען נאך א גרעסערער טומעל, עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען שכנים, וועלכע האבען אנגענומען א דראנערע שטעלונג בנוגע דעם סעקוועסטראטאר. דער לעצטער האט ארויסגערופען א פאליציאנט, וועלכער האט אויך נישט בעוויזען די צוהיצטע פאלק צו בערוהיגען. ער האט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל און צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט די גוטערמאנס.

דאס געריכט האט בעריקזיכטיגט דעם נישט נארמאלען צושטאנד פון דעם 17־יעהריגען רן גוטערמאן און יאיהם פונ'ם פראצעס אויסגעשלאסען. די איבריגע 3 האט דאס געריכט פער'משפט צו 50 זל. שטראף, אדער צוויי וואכען ארעסט.

פראצעס פון א שאפער

פאר איבערפאהרען א פרוי.

אין קרייז - געריכט איז בעהאנדעלט געווארען דער פראצעס געגען דעם 20־יעהריגען שאפער איזידאר רוטקאווסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין איבערפאהרען און שווער פערוואונדען די 58־יעהריגע אנטאנינא הערץ.

דער בעשולדיגטער ערקלערט, אז ער איז די געליטענע נישט איבערגעפאהרען, נאר זי איז אויפ'ן וועג געפאלען נעבען זיין אויטא און דער פערזאמעלטער עולם אין גאס, האט איהם געצוואונגען די געליטענע אפצופיהרען אין שפיטאל. א רייה עדות בעווייזען, אז די געליטענע איז נישט אליין געפאלען, נאר דער בעשולדיגטער איז אויף איהר אנגעפאהרען.

דער עקספערט, דאקטאר הורוויטש, בעווייזט, אז ביי דער געליטענער זענען געווען צובראכען דריי ריפען פון דער לינקער זייט, אז איהר צושטאנד נאכ'ן איבערפאהרען, איז געווען זעהר א שווערער, ווייל זי האט נישט געקענט אטעמען, און נאר איינשפריצונגען פון מארפיום האבען זי דערהאלטען ביים לעבען. דער דאקטאר קוואליפיצירט איהר בעשעדיגונג פון קערפער פאר א שווערע.

אדוואקאט ריקשטיין פערטיידיגט דעם יוגענטליכען שאפער און בעווייזט, אז די געליטענע הערץ האט נישט געהערט די ווארנונג - סיגנאלען פונ'ם שאפער. ער בעט נעהמען אין אכט די אומשטענדען, ביי וועלכער די קאטאסטראפע איז פארגעקומען און די יוגענדליכקייט פונ'ם בעשולדיגטען און ארויסטראגען איהם א מילדערען אורטייל.

דאס געריכט האט פער'משפט דעם בעשולדיגטען רוטקאווסקי אויף צוויי חדשים ארעסט, אפלעגען דאס אויספיהרען פון דער שטראף אויף צוויי יאהר.

איך -- און דאס פובליקום !

פון אהרן לעבעדעוו

איך און דאָס פובליקום זענען מיר נאָהענטע קרובים. כאָטש נישט פון טאַטענס, ווי אויך „נישט פון דער מאַמעס צד, אָבער קרובים זענען מיר דאָך, און גאָר נאָהענטע, נאָך נעהענטער ווי, לאָמיר זאָגן, אַ פעטער, אַ מוהמע... אפילו נעהענטער ווי אַ ברודער, אַ שוועסטער. וואָרים מיט מיין גאַנצער אמת'ער פאַמיליע, בין איך קיינמאָל אין מיין לעבען נישט געווען אַזוי פיל צוזאַמען און אַזוי פערקניפט, ווי איך בין דאָס געווען מיט מיין פובליקום.

יונגעלהייט, ווען דער חשק האָט מיך אָנגעכאַפּט צו ווערען אַנ'אַקטיאָר, האָט זיך אין מיינע געדאַנקען נישט אַזוי פאָרגעשטעלט די ביהנע, אויף וועלכער דער אַקטיאָר טרעט אויף, נאָר דאָס פובליקום, פאַר וועלכען מען דאַרף ערשיינען. ווען איך פלעג זיך אַמאָל אַריינכאַפּען אין אַ טעאַטער צו אַ פאָרשטעלונג, האָב איך מעהרער געקוקט אויף דעם עולם. איך בין געזעסען און האָב בעטראַכט, וואָס פאַר אַ ווירק פון דעם אַקטיאָר מאַכט דאָס פובליקום צו לאַכען, וואָס פאַר אַ סצענע פון דעם שטיק עס האָט מעהר ווירקונג אויף דעם פובליקום, און פון וואָס פאַר אַ נגינה האָט דאָס פובליקום הנאה. אַזוי האָב איך זיך אַריינגעלעבט אין פובליקום, אַז איך בין געוואָרען אַנ'אמת'ער טייל פון איהם.

און ווען ס'איז געקומען די צייט, אַז מיר האָט זיך אויסגערוכט אַז איך קען שוין דאָס פובליקום, האָב איך ביי זיך בעשלאָסען אויפצוטרעטען. און די געלעגענהייט האָט זיך געמאַכט... אין דער שטאָט באָברויסק האָט דאַן גאַסטראָלירט דער בעוואוסטער יודישער אַקטיאָר ספּיוואַקאָווסקי. איך האָב זיך דערוואוסט, אַז „מען פערלאַנגט יונגלעך מיט שטימען און וועלכע קענען טאַנצען". גלויבענדיג אַז איך קען ביידע זאַכען, האָב איך זיך געמעלדען צו דער דירעקציע. מען האָט מיך פערהערט, און איך בין באַלד אָנגעשטעלט געוואָרען אין כאָר.

איבערצוגעבען דעם געפיהל מיינעם ביי דעם ערשטען מאָל אַרויפגעהן אויף די ברעטלעך פון דער ביהנע, — צו דעם וואָלט איך נישט געדאַרפט זיין אַ פּשוט'ער יודישער אַקטיאָר, נאָר עפּעס אַנ'אויסערגעוועהנליכער שרייבער, וואָס זאָל קאָנען אָפּמאָהלען פאַר די לעזער יערען האַרץ־קלאַפּ מיינעם, ווי די צייהן האָבען זיך געשאָקעלט און געקלאַפּט איינס אָן דעם אַנדערען פונקט ווי זיי וואָלטען געציטערט פאַר קעלט. מיר האָט זיך פּשוט אויסגערוכט אַז איך האָב פערלוירען דאָס לשון. נישט דערפאַר, וואָס איך בין געווען אויף דער ביהנע, צווישען אַקטיאָרען, פאַר דער ביהנע האָב איך זיך נישט געשראָקען. דער פּחד איז מיך בעפאַלען, ווייל איך האָב פאַר מיינע אויגען דערזעהן „מיין פובליקום"... (שוין ביי דעם ערשטען אַרויסטריט מיינעם, בין איך ביי זיך געווען זיכער, אַז דאָס פובליקום איז „מיינס"). מיר האָט זיך אויסגערוכט, אַז אַלעמענס אויגען זענען געווען אויף מיר, און אין מיינע אויערן האָט געקלונגען „דע לפני מי אתה עומד".

פּיסלעכוויז בין איך אָבער געקומען צו זיך, און ווען איך האָב געקראָגען קוראַזש, האָב איך מיט דעם גאַנצען כח אָנגעשטרענגט מיין שטימע, און געזונגען אַזוי, אַז מען האָט פון דעם גאַנצען כאָר אַרויסגעהערט נאָר מיך.

נאָך דער פאָרשטעלונג האָט ספּיוואַקאָווסקי מיך צוגערופען און געזאָגט: יונגעלע, דו וועסט ביי מיר זיין אַנ'אַקטיאָר, נישט קיין כאָריסט".

מיין שיקזאַל איז שוין געווען פער'חתמ'עט.

ס'איז אַוועק אַ שטיקעל צייט און קיין ראָלען צו שפּילען האָט זיך נישט געמאַכט. ביז אַ נס איז געשעהן, פון יענע נסים, וואָס פּאַסירען אין טעאַטער. איין אַקטיאָר פון דער טרופּע איז קראַנק געוואָרען, און ס'איז נישט געווען ווער ס'זאָל איהם פערטרעטען. איז דער גורל געפאַלען אויף מיר. מען האָט מיר געגעבען די ראָלע פון פּנחס אין דער פּיעסע „דגל מחנה יהודה".

ס'איז געקומען צו דער פאָרשטעלונג, דער זעלבער שרעק, דאָס זעלבע האַרץ־קלאַפּעניש: „סטייטש, אויפטרעטען פאַר דעם פובליקום אין אַ ראָלע, טאַנצען, זינגען, — ווער ווייסט וואָס פאַר אַ ווירקונג איך וועל אויף זיי מאַכען? וועלען זיי מיך אַפּלאָדירען? וועלען זיי פון מיר הנאה האָבען? און אפשר וועלען זיי חלילה מיך נאָר אויספייפען?" דאָס אַלעס האָט זיך געפּלאָנטערט ביי מיר אין קאָפּ, ביז איך האָב אָפּגעזונגען, אָפּגעטאַנצט, און — מען פּאַטשט... מען שרייט „בראַוואָ!" מען רופט „לעבעדיעוו! לעבעדיעוו!".

איך נויג פאַר זיי, איין מאָל, צוויי מאָל, און נאָך — און נאָך. — איך קוק דעם פובליקום גלייך אין פּנים! ווי קאָן מען דאָס אויסדריקען! נאָר איך האָב מיט זיכערקייט געוואוסט, אַז איך בין „זייערער". די שרעק פערשווינדט, דאָס האַרץ־קלאַפּעניש הערט אויף. פון יענעם מאָמענט אָן האָב איך דערפיהלט, אַז מיר, איך און דאָס פובליקום, זענען איינס, אַז פון דאַן אָן וועט שוין בלייבען: „איך און דאָס פובליקום".

און דאָך, ביז דעם היינטיגן טאָג, שוין נאָך אַזוי פיל ביהנע־פּראַקטיק, פיהל איך אָהן איבערטרייבונג, ביי יעדער פאָרשטעלונג איידער איך געה אַרויס אויף דער ביהנע, די זעלבע „האַרציגע" פּראָצעדורע, איך מיין דאָס קלאַפּעניש. דעם „טיקטאַק".

ווען איך בין געפאָהרען קיין אַמעריקאַ, האָט מיר דאָס האַרץ אויף דער שיף גאָר געטיאַכקעט. צי וועל איך אויסנעמען ביי דעם אַמעריקאַנער פובליקום? האָב איך זיך געפרעגט. ס'איז דאָך אַ מעריקאַ, אַנ'אַנדער לאַנד, אַנדערע מנהגים, אַנדערע זיטען, און ווער ווייסט, אפשר אַנ'אַנדער פובליקום? וואָס פאַר אונזער פובליקום אין רוסלאַנד איז געווען גוט, קען זיין פאַר דעם אַמעריקאַנער פובליקום שלעכט. אָט דער געדאַנק האָט מיך געמוטשעט. האָב איך בעשלאָסען צו קומען שטיל, אָהן טומעל, ביז איך וועל צו ערשט נישט אויסשטודירען און קענען דאָס אַמעריקאַנער פובליקום. און אָט וואָס מיר איז איינגעפאַלען — איהר ווייסט דאָך, אַ ליטוואַק פאַלט אַלע מאָל עפּעס איין:

איך בין געוואָרען אַ טעאַטער־בעזוכער, און פּשוט געקויפט בילעטען, און נאָר אויף דער גאַלעריע. געגאַנגען אין יודישען טעאַטער, געזעהן וואָס מען שפּילט און וואָס פאַר אַ פובליקום עס קומט אין טעאַטער, און וועלכע שטיקער ווערען פון פובליקום בעסער אויפגענומען. דאָס האָב איך געטון פאַר צוויי וואָכען צייט, כ'בין יעדע נאַכט געגאַנגען אין אַנ'אַנדער טעאַטער און געזעהן פערשידענע פּיעסען, פערשידענע אַקטיאָרען שפּילען. איך האָב דערביי געהאַט די מעגליכקייט צו שטודירען דאָס פובליקום, זיינע בעציהונגען צו פערשידענאַרטיגע פּיעסען. און ווען איך האָב ביי זיך אָפּגעמאַכט, אַז איך קען שוין דאָס אַמעריקאַנער פובליקום, בין איך דאַן געקומען צום „נעשאָנעל טעאַטער" און האָב דעם דאָרטיגען דירעקטאָר געזאָגט, אַז איך, לעבעדעוו, בין דאָ אין אַמעריקע. מען האָט מיר גלייך געגעבען אַנ'אויפטריט, און צי איך בין פערבליבען אויף ווייטער?... און צי מיר געפעלט דאָס אַמעריקאַנער פובליקום? הלואי אויף ווייטער נישט ערגער. צי איך געפעל זיי? זאָלען זיי אַליין ענטפערען.

איך ווייס נאָר איין זאַך, אַז איך מיט מיין פובליקום זענען מיר נאָהענטע קרובים, כאָטש נישט פון טאַטענס צי דער מאַמענס צד. איך עקזיסטיר נאָר פאַר מיין פובליקום. פיהר איך אויף אַ פּיעסע, האָב איך נאָר אין זינען, אַז דעם פובליקום זאָל דאָס געפעלען ווערען. זינג איך אַ לידעל, שטרענג איך אָן אַלע מיינע כחות, אַז דאָס פובליקום זאָל הנאה האָבען. און אַזוי לאַנג ווי מיינע פיס וועלען זיך נאָר האַלטען אויף די „ביהנע ברעטלעך" וועט אין מיינע אויערן שטענדיג קלינגען דער „דע לפני מי אתה עומד". (טאָג)

„אררט"
אַרטיסטישער רעווי און קאַמער־טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראדערזאן.

ווייסער זאַל פון „מאָנטיפעל"
זאַכאַדניאַ 43.
דאָנערשטאָג פּרעמיערע!

מיטוואָך, צוליב דער גענעראַל־פּראָבע, ווערט נישט געשפּילט.
אַנאָנס! מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 8. מערץ —
פּרעמיערע פון 5-טען פּראָגראַם
א. נ. „מלוה מלכה"
בילעטען שוין צו בעקומען אין דער טעאַטער־קאַסע.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אַבטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.
יורידישע אַבטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בײַם דערלאַנגען אַנ'אָנפרעגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפרעגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפרעגען אָהן קופּאָן, וואָס קען צוגעלעגט נישט בעגעבען ווערען.

גילטיג דעם 7-טען מערץ 1928

7106. ב. ל.

מעג זיך האַנדלען אַפילו וועגען דירה־געלד ביי מינדעריעהריגע יתומים קאָנט איהר סיי ווי דעם חוב נישט אויפמאָנען אויב איהר ווילט געזעצליך אַרויסטרעטען, מוזט איהר זיך ווענדען קודם כל אין פרידענס־געריכט מיט אַ מאָטיווירטע בקשה, אַז מען זאָל צוזאַמענרופען אַ ראַדע פאַמיליגע און אויסוועהלען אַפּיעקונעס. ערשט די אויסגעוועהלטע אַפּיעקונעס וועט איהר קאָנען פערקלאָגען פאַר'ן שולדיגען חוב.

7107. אַ שטענדיגער לעזער פון אַלעקסאַנדראָווסקאַ 65.

אויב אייער פאָטער וועט דורך דער אונטערזוכונגס־קאָמיסיע אַנערקענט ווערען פאַר נישט אַרבייטס־פעהיג, וועט מען אייך אָפּלעגען דאָס מיליטער־דינסט אויפ'ן סמך פון אַנ'אַפּיעקונסטוואָ. געוויס איז די פערהייראַטע שוועסטער אויך אַ מניעה פאַר דער אַנערקענונג פון דער אַפּיעקונסטוואָ בפרט ווען זי איז פערמעגליך.

7108. Sz. P.

וועגען אַנאָלגעמיינע אַמנעסטיע פון פערלעגענע שטייערן, האָבען מיר נישט קיין אַהנונג. דאָגעגען קאָן יעדער בעזונדערע בקשה וועגען אַנולירען די פערלעגענע שטייערן גינסטיג אַנולירט ווערען, ווען דער שטייער־צאָהלער איז אַזוי רואינירט געוואָרען, אַז ער איז געווען געצוואונגען צו ליקווידירען זיין אונטערנעהמונג.

7103. מ. קאַלסקי.

געוועהנליך איז בערופען צו אינטערווענירען, אַז ס'זאָל זיין וואַסער אויף אַ הויף, דער רעגירונגס - קאָמיסאַריאַט אָדער דער סאַניטאַרער־דאָזאָר פון בעטרעפענדען קאָמיסאַריאַט. אַזוי ווי אין דעם פאַל האַנדעלט זיך נישט וועגען רעפּערירען די פּלומפּ אויפ'ן הויף, נאָר וועגען רעפּערירען די וואַסער־רעהרען אין דער וואוינונג, וועט איהר זיך ווענדען דעם מוזען ווענדען אין פרידענס־געריכט. אויפ'ן חשבון פון הויזווירט טאָרט איהר אַליין די רעפּאַראַציע נישט מאַכען.

7104. M. T. פון גלובנאַ גאַס.

דער שטייער־אַמט האָט דאָס רעכט פאַר פערלעגענע שטייערן צו צוטרעטען צום הויז.

7105. אַ לעזער פון זאַכאַדניאַ.

אויב די פרוי פיהרט אַ בעזונדערע אונטערנעהמונג, קאָן מען ביי איהר נישט אויפמאָנען אייערע חובות.

די ערצטליכע לאַבאָראַטאָריע
פון ד"ר מעד.
ST. HURWICZ
(אַנאַליזען פון אורין, בלוט, קאַל א. אַ. וו. אונטערזוכונגען פון געשווירען, ראַק, אויסשיילונגען א. אַ. וו.)
איז איבערגעטראָגען געוואָרען אויף
WSCHODNIA 76
(רוג נאַרוטאָוויטש־גאַס) טעל. 53-30.

Dr. H. Wołkowyski
זאַכאַדניאַ 57 (צעגעלניאַנאַ 19)
טעלעפאָן 37-70
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטן, פרויען־ און קינדער־ קראַנקהייטן.
(נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—8 אָוונט. פאַר פרויען פון 4—5 אין אַ באַזונד. ווארט-זאַל)

אין הויף פון לעצטען צאר

טאַג־בוך; פון דער הויפדאַמע אַננאַ ווירובאָוואַ.

(29 יודיש—ל. בראַנט.

מ'האָט בעשלאָסען, אַז מיטיאַ (גרויספירשט דימיטרי פּאַוולאָוויטש, איהם געפעלט אַלעס ראָמאַנטישעס) וועט אָנטון אַ סטודענטישען פאַלטען, וועט אַריינגעהן צו דער אַלמנה, וועט זיך פרעגען אויף וואַלענטינאַ וויקטאָראָווא (אַזוי רופט מען זי), וועט איהר איבערגעבען דעם פּאַקעט. און וועט באַלד אַרויסגעהן. לכל הפחות וועלען מיר וויסען, אַז ס'איז אַריינגעפאַלען אין די הענד, וואָס מיר האָבען געוואָלט.

אַזוי האָבען מיר געטון.

מאַמאַ איז געקומען צו מיר מיט אַלעטשקאַ'ן, האָט אַלץ אַליין נאָכגעקוקט. אַלעטשקאַ האָט אַריינגעלעגט אין פּאַקעט איהרע שפּיצען און צוויי שאַלעכלעך. מיר דאַכט זיך, אַז דאָס האָט מען נישט געדאַרפט טון: די זאַכען זענען אַזוי גוט, אַז ס'קאָנען אַוועק אומנויטיגע שמועסען. אָבער איהר האָט זיך אַזוי געוואָלט אַריינלעגען די דאָזיגע זאַכען, זי האָט זיך אַזוי געפרעהט ביים געדאַנק, ווי יענץ מיידעל (זי דאַרף זיין אין איין עלטער מיט דער גרויספירשטין אָלגאַ) וועט זיך פרעהען און אָנפּאַסען די שפּיצען, אַז ס'איז אוממעגליך געווען איהר אָפּצוזאָגען. מ'האָט אויך אַריינגעלעגט דריי העמדעלעך פונם קליינטשיגען און דערצו אַ צעטעל („בעט צו גאָט פאַר אַלעקסעי'ען"), אַ סך קאָנפעטען און זיסוואַרג.

אינאָוועגד, אַרום 9 אַ זייגער, איז געקומען מיטיאַ און גענומען אויף זיך דעם פּאַק. ער האָט אָנגעקלאַפּט אין פענסטער. איהם האָט געעפענט דער סטרוזש און אויף דער פראַגע, וואו עס וואוינט וואַלענטינאַ וויקטאָראָוונאַ, האָט ער איהם אַריינגעפיהרט אין אַ האַלב־פינסטער קאַמערעל. מיטיאַ איז אַריינגעגאַנגען. ער האָט דערזעהן דריי קינדער שפּילען זיך אויף דער'ערד מיט אַ קאַץ, און אויפ'ן בעט איז געלעגען און געקרעכצט אַ פרוי.

— איך־דערצעהלט ער־האָב זיך אין ערשטען מאָמענט פערלוירען. אָבער די קראַנקע האָט אָנגעקלאַפּט אין וואַנד און האָט שוואַך אַ רוף געטון: „לילי!"

איך וואָלט באַלד אַוועקגעגאַנגען, ווי ס'איז געווען אָפּגערעדט. נאָר כ'האָב נישט געוואוסט, צי כ'האָב ריכטיג אַהערגעטראָפען. דערווייל איז אַריינגעקומען אַ מיידעל, עפּעס אין אַ גרויסען קליידעל (אַזוי האָט מיטיאַ דערצעהלט). און ווען זי איז אַריינגעקומען, האָב איך זיך ממש פערלוירען, אַזעלכע אויגען! שרעקליך שעהנע אויגען! און דינע, טונקעלע ברעמען... און האָר — גאַנצע סנאָפּעס גאָלד! איך האָב געפרעגט, צי דאָ וואוינט וואַלענטינאַ וויקטאָראָוונאַ און צי קאָן איך איהר זעהן. דאָס מיידעל איז געוואָרען צומישט און האָט געזאָגט: „מאַמאַ איז קראַנק. נאָר איך, איך בין וואַלענטינאַ וויקטאָראָוונאַ'ס טאָכטער... וואָס ווילט איהר דען?" זי איז, ווייזט אויס, געווען שטאַרק צומישט. דעמאָלט — אַזוי דערצעהלט מיטיאַ — האָב איך געזאָגט: „אָט דאָס נעהמט!" כ'האָב איהר דערלאַנג דעם פּאַקעט און דעם קאָנווערט און בין שנעל אַרויסגעגאַנגען. עמיצער איז נאָך מיר אַרויס, נאָר איך בין גיך פערשוואונדען...

ס'איז פאַריבער העכער צוויי וואָכען. אַלעטשקאַ פלעגט קומען צו מיר און אָפּט פרעגען:

— אַננעס, ווי מיינסטו, יענץ מיידעל איז נאָך גליקליך?

— מיר דאַכט זיך, אַז דערין קאָן קיין צווייפעל נישט זיין... שוין פריהלינגסצייט זאָגט צו מיר בערטשיק:

— איהר ווייסט, אַננאַ אַלעקסאַנדראָווגאַ, אַנשטאָט גליק, האָט מען גאָט ווייס וואָס אַריינגעבראַכט אין יענער פאַמיליע!

איך האָב שוין געהאַט פערגעסען אָן דער גאַנצער מעשה.

— אין ווייהנאַכטען, געדענקט איהר?

— כ'כאָב זיך דערמאָהנט.

— אַלזאָ זעהט איהר. זיי זענען געקומען צו זיך. אַ נייע דירה... און אַזוי ווייטער... זי מאַכט היטען, אַ מאַגאַזין זיך געקויפט... די קינדער — אמת'ע מלאכים'לעך!

— נו, איז דאָך גוט! וואָס זשע מרוקעסטו?

— אָבער — דער גרויספירשט, פון יענעם טאָג אָן לויפט ער נאָך נאָך דעם מיידעל. מ'האָט איהר געזעהן צוזאַמען מיט איהם אין שטאָדט... ס'זאָל נאָר קיין אומגליק נישט געשעהן, זי ווייסט דאָך נישט, אין וואָס עס האַנדעלט זיך. זי מיינט, אַז ס'איז טאַקע אַ סטודענט.

און איינמאָל איז געווען אַ פאָלקס־פערוויילונג. איך בין געפאָהרען מיט די קינדער. כ'זעה — אַקעגען געהט אַ יונג מיידעל, פיהרט אַ וועגעלע מיט אַ קינד (אַ קאַליקע). בערטשיק האָט מיר אָנגעוויזען:

— דאָס איז די זעלבע... פון ווייהנאַכטען... און דאָס איז איהר ברודערל, אַ קראַנקער...

דאָס מיידעל איז ווירקליך געווען אויסערגעוועהנליך שעהן, אָבער — ניכער עהנליך צו אַ יודישקע אָדער אַ גרוזינערין (מיט גרינע אויגען).

(פאָרטזעצונג קומט).

לאָדז. 7 מערץ 1928.

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 7 מערץ 1928

אפשאצונג
פון די סיים-וואהלען
אין דער פוילישער פרעסע.

כמעט אלע פוילישע צייטונגען האבען שוין נעכטען געגעבען שטעלונג צו די פארגעקומענע סיים-וואהלען. נאטירליך האט דאס ערשטע ווארט די רעגירונגס-טרייע פרעסע; זי איז ממש פערשכור'ט פון דעם גרויסען ערפאלג, וועלכען ס'האט ערצילט דער „אונפארטייאישער בלאק פאר מיטארבייט מיט דער רעגירונג".

דער „גלאס פראוודי" שרייבט צווישען אנדערען: צום ערשטען מאל האבען גרויסע מאסען פון די בירגער זיך בעפרייט פון דער פארטייאישער קנעכטשאפט. די מפלה פון די פערשידענע ענדעקעס בעדייט, אז דער בירגער האט אנגעהויבען צו בעמערקען אויסער רעליגיעזע לאזונגען אויך פוילען אליין. די ענדעקעס האבען פערשפילט, ווייל זייערע אנפיהרער האבען זיך נישט אריענטירט, אז זיי אליין האבען א נעגאטיווע בעציהונג צו דער מלוכה. ס'האבען געזיגט די, וועלכע ווילען מיטארבייטען מיט דעם מאן, וועלכער פערזיכערט פוילען אויפבליהונג און גליק. א ווייטערדיגער רעזולטאט פון די איצטיגע וואהלען, וועלכע האבען א היסטארישע בעדייטונג, איז די מפלה פון דעם נאציאנאליסטען-בונד, וועלכער האט ביז נישט-לאנג געהאלטען אונטער טעראר אלע מזרח-געביטען פון דער רעפובליק, און אויך די מפלה פון די וואהנזיניגע יודישע נאציאנאליסטען. די מפלה פון דער דאזיגער איררעדענטע וועט ערשט קענען אפגעשאצט ווערען אין דער צוקונפט".

סטראנסקי אין זיין „ווארשאוויאנקא" ווארפט ארויף די גאנצע שולד פאר דער מפלה פון די רעכטע אויף דעם, וואס מ'האט נישט געהארכט די עצה פון די ביסקופען וועגען פעראייניגען אלע קאטוילישע עלעמענטען. סטראנסקי איז אבער נישט ביזו און שרייבט גאנץ בעשיידען, אז דאס ענטשטעהען פון אזא גרויסער לינקער גרופע וועט האבען גרויסע מעלות פאר דער מלוכה, זעלבסטפערשטענדליך, קלאגט סטראנסקי, ווען זי וואלט נישט ענטשטאנען אויפ'ן חשבון פון די רעכטע.

די נייע „דווא גראשע" פון בוגד סאדזעוויטש שרייבט, אז די מפלה פון די ענדעקעס בעדייט נישט, אז די בירגער האבען אויפגעהערט נאציאנאל און קאטויליש צו דענקען און פיהלען, דאס בעווייזט, אז די נאציאנאלע עלעמענטען האבען פערלוירען דעם צוטרוי צו זייערע פיהרער, וועמענס פאטאלע טאקטיק האט דערפיהרט צו אנטימלוכהשער ארבייט און זייער דעספאטיזם האט אפגעשראקען אלע פערדינסטפולע נאציאנאלע טוער. די הונדערטער טויזענטער שטימען, וועלכע זענען געפאלען אויפ'ן איינסעל, זענען נישט נאר פון ראדיקאלער אינטעליגענץ און נישט פון געשוואוירענע פילסודטשיקעס. די פערזאן פון מארשאל פילסודסקי האט, פערשטעהט זיך, בעמאכט דאס איהריגע. די הויפט זאך איז אבער געוועזען דאס וואס די בירגער האבען מורא געהאט אז ס'זאל נישט צוריקקומען צום אלטען, צו שאכרייען און פארטיי-האנדעל צום שאדען פון דער מלוכה.

די אלטע „דווא גראשע" שרייבט: קיין זיג האט קיינער נישט געהאט, הגם דאס „איינסעל" גרויסט זיך אזוי דערמיט. דער רעגירונגס-בלאק האט נישט דערגרייכט קיין אויסגעשפראכענע מעהרהייט און וועגען א שטענדיגער סיים-מעהרהייט קען מען אפילו נישט טראכטען. געזיגט האבען אבער די ראדיקאלע עלעמענטען די סאציאליסטען, וויזוואלעניע, קאמוניסטען און אנדערע ראדיקאלע גרופען. ווען מ'זאל צו זיי צורעכענען די ראדיקאלען פון „איינסעל", וועט דאס ווערען געפעהרליך פאר דער צוקונפט פון דער מלוכה.

דער „ראבאטניק" שאצט נישט אב די וואהלען אין בעצוג צו אנדערע ליסטעס, נאר די כחות פון פ. פ. ס. די צייטונג ווייזט אויף, אז זייט די איצטיגע וואהלען האט די פ. פ. ס. בעקומען מיט א האלב מיליאן מעהר שטימען ווי אין יאהר 1922. דער „ראבאטניק" איז זיך אבער גלייכצייטיג מודה אין דער מפלה פון פ. פ. ס. אין ווארשא און אין בענדין.

רעדענדיג וועגען דער שטעלונג פון פ. פ. ס. אין סיים, שרייבט דער „ראבאטניק":

„מיר מוזען שטעהען אויפ'ן שטאנדפונקט פון פערטיידיגען די פארלאמענטארישע דעמאקראטיע, א דעצידירענדע אפאזיציע געגען איצטיגען סיסטעם פון רעגירען אין קאמף אהן פארדאן פאר רעכט און סאציאלע ערובערונגען פון ארבייטענדען פוילען".

דער קראקאווער „קוריער אילוסטראוואנני" שרייבט, אז א גרויסער זיג בעת די וואהלען אין ווארשא איז געוועזען דאס, וואס די פאלאקען האבען פערגרעסערט זייער בעזיץ אויפ'ן חשבון פון די יודען.

א נאכט אין טוניס.
האנדעל און וואנדעל, לוסטיגקייט, זינד, שיכרות און ארימקייט אין דער אפריקאנישער האפען-שטאט.-א יודישע חתונה אין רעבטען מיט גאסען-לעבען

דער רייטשער זשורנאליסט פ. וואליש האט אנגעשריבען א בוך וועגען צפון-אפריקע. מיר ברענגען דא זיין בעשרייבונג פון דעם נאכט-לעבען אין טוניס.

די טונקעלע ווינקעלדיגע גאסען ווערען שטיל און איינגעשלאפען. הינטער פעסטגעשלאסענע טויערען ווערען פערבאהאלטען די אלע פערשידענע סחורות, וועלכע האבען אין משך פון טאג געררייצט דעם איינקויף-חשק פון די פערשלייערטע פרויען, מיט זייער פארבען שימער און מיט זייערע טויזענטער ריחות. איצט זעגען די באזאר-גאסען ווי אויסגעקעהרט קיין ליכט-שטראל רייסט זיך נישט ארויס פון די פערמאכטע לאדענס און פענסטערען. דא און דארטען אויף א ווינקעל גאס, ווייזט א מוטנע-געלער עלעקטרישער לאמפ אן דעם וועג.

מיט אמאל פערשווינדעט די טונקעלקייט און די שטילקייט. אין קרייז פון בלענדענדיגען ליכט ליגט א בעלעבטער פלאץ, א זאמעלפונקט פון נאכטיגע פערוויילונגען אין מיטען פון דעם אראבישען קווארטאל.

ווי א שוץ-מויער ליגט אויסגעשפרייט ארום דעם ליכטיגען לוסטיגען ארט א געדיכטער שווערער חושך פון קליינע פערפאנטערטע געסלעך.

אין קאפע דריקט זיך צו צום אנדערען. פאר די שמאלע טירלעך זיצען די הונדערטער אראבער אויף נידעריגע האלץ-בענקלעך אדער מיט פערלייגטע פיס אויף שטרוי-זעק. גראמאפאנען כריפענען ארויס איינטאניגע אראבישע לידער, גאסען-הענדלער שרייען אין לאנג אויסגעצויגענע טענער. די פערקויפער פון לעבענסמיטלען זענען זעהר פערנומען. זייערע קרעמלעך, אין וועלכע עס ליגען בערג מיט פייגען און טייטלען, ראזינקעס, און פיסטאשקעס, צוקערקעס און האניק-געבעק, זענען געדיכט ארומגעשטעלט מיט ווייסע געשטאלטען.

נאך דער שרעקליכער גלוט פון טאג געניסט מען דא די קילקייט פון דער נאכט. בעל-מלאכות זיצען אין זייערע אפענע ווארשטאטען, זעגען, האמערען און נייען אונטער'ן לוסטיגען געזאנג פון גראמאפאנען.

איך בין דער איינציגער איירעפעער צווישען די סך מענשען, מיט וועלכע עס ווימעלט יעדער ווינקעל פון דעם פלאץ.

איך געה ווייטער, דרינג טיפער אריין אין דער טונקלקייט, וואס רינגעלט, ווי א פעסטער מויער ארום דעם העל-בעלויכטען פערוויילונגס-ארט, צווישען פערשלאסענע הייזער שלענגלען זיך קורצע געסלעך. דא און דארטען טרעף איך אן א פערשלייערטע געשטאלט.

איך קום צו צו א רייה אפענע טירען וואס פיהרען אין בעלויכטענע קרעמלעך אויף יעדען שוועל זיצט אן אראבישע מיידעל, טאטואירט, ווי אלע אראבערינס נישט פערשלייערט, געשמינקט און רייך בעהאנגען מיט ציהרונג פון זילבער, צין און מעסינג. זיי זיצען מיט פערלייגטע פיס אין ברייטע בונטע טערקישע הויזען, שטיל און אומבעוועגליך, ווי וואונדערליכע-בעפוצטע אריענטאלישע סטאטועס.

זיי טראגען בונטע יאקלעך און העלע היטעלעך. זייער בליק אונטער די טיף-שווארצע ווימפערן איז נייגעריג, אבער נישט צודרינגליך. דער איירעפעער און זיי — דאס זענען צוויי גאר אנדערע וועלטען, וואס בעטראכטען איינער דעם אנדערן מיט חידוש און בלייבען דאך פרעמד איינער צום אנדערן, אזוי ווי עס איז פרעמד דער הייטיגער טאג פון דעם, וואס איז מיט טויזענדער יאהרען צוריק געוועזען.

איך גיי דורך דורך דער שטילקייט פון דער וואונדערליכער אפריקאנישער וועלט און געפין זיך ווידער אין ליידיגע גאסען. גאנצע ארמעען קעץ רוהען זיך אין הויכע מיסט-הויפענס און פיהרען אויף א גאנצע סימפאניע פון שרעקליכע רוחות.

ציטערדיגע בלאסע האנד-לאמטערנעס דערנעהנטערן זיך פון דא און דארטען צו די מיסט-הויפענס. שמאטעס קלויבער זענען מקנא די קעץ מיט זייער נאכטיגען פערגעניגען און זוכען אין די אויפגעריהרטע בערג שמוץ, ביים שוואכען שיין פון זייערע לאמטערנעס זאכען, וואס קאנען צונוץ קומען אין זייער ארימען לעבען.

אבער מיטאמאל געפין איך זיך ווייטער אין [illegible] און א לארעמדיגען [illegible]. אין געסלעך, וואס זענען אזוי שמאל, אז צוויי מענשען, וואס געהען פערביי איינער דעם אנדערן מוזען זיך בעריהרען, ברויזט און שוימט דער שיכור-לעבען פון דער האפען-שטאט. געשמינקטע יודישע פרויען אנגעטאן מיט אויפפאלענדער איירעפעאישער פאלשער עלעגאנטקייט, שרייען און זינגען אויף פראנצויזיש, העברעאיש און אראביש. האפען-ארבייטער, מאטראזען, אנגעשטעלטע, אראבער, פיהלען אוים די שמאלע געסלעך. חוצפה'דיגע געשטאלטען אין קווער-געשטרייפטע העמדלעך, מיט רויטע כפארט-מיצל איבער די אויגען, אריבערגעצויגענע, סקאנדאלירענדיגע מאטראזען, וואס שלעפען זיך שורות-ווייז ארום אין ארעם, צווישען זיי בלייכע יונגעלייט מיט צוריסענע בגדים, שטענדיג מיט א פערעכען ווארט אויף די ליפען, נעגערס, וואס ווייזען אין הנאה'דיגען שמייכעל די גאנצע גלענצענדיגע פראכט פון זייערע רויבערישע ציינער — דער גאנצער אפפאל פון דער איירעפעאישער און אמעריקאנישער מענשהייט בלעזלט זיך אונטער דעם מוטנעם שיין.

און ווייטער טונק איך זיך אונטער אין דער שטילער איינזאמקייט פון טונקעלע פערלאזענע גאסען. איך הער אן איינטאניגען שפילען אויף פלייטען און א קלאפען אין פויקען. איך געה נאך דעם קלאנג. א נייער בילד.

א יודישע חתונה-פראצעסיע אין מיטען דער נאכט. לאנגזאם ציהט זיך די מחנה געסט און מיטלויפער דורך די שורות הייזער. אריינגעפרעסט אין דער אונדורכדרינגליכער געדיכטער מאסע, געהען זיך די פלייטען-שפילער און פויקער זייער וועג.

אויפ'ן ערשטען שטאק פון איין הויז געפינט זיך א באלקאן מיט אייזערנע גראטעס. ער איז פול אנגעשטעלט מיט יודישע מיידלעך, וועלכע קוקען זיך נייגעריג אראפ אויף דער פראצעסיע. איך וואלט צונויפגערופען אלע קינסטלער פון דער וועלט, כדי זיי זאלען דאס בילד פעראייביגען. צוויי מיידלעך מיט ליכט אין די הענד, הינטער זיי לאכענדיגע פלוידערנדיגע יוגענד, מיט פלאקערנדיגע שווארצע האר, שטופענדיג איינער דעם אנדערן, כדי נעהנטער צו זעהען דאס בילד, וואס שפילט זיך אפ אונטערן באלקאן.

מיט דעם פרייליכען בילד אין הארצען געה איך צוריק א היים דורך די טונקעלע גאסען.

איך בין שוין ווידער אין דעם איירעפעאישען קווארטאל, אויף די ברייטע גוט געפלאסטערטע ריינע גאסען, וואו די בנינים וואקסען אזוי גיך אויס, אז דער קווארטאל פון די איינגעבוירענע וועט באלד זיין מעהר נישט ווי א קליינע איבערבלייבעניש פון דער פערגאנגענהייט אין מיט'ן פון דער גרויסער איירעפעאישער שטאט.

זשורנאליסט פערשטעלט זיך אלס לאקיי
און פערברענגט א נאכט ביים אפגאניסטאנער קעניג.

איינעם א בערלינער פלינקען זשורנאליסט איז, נישט געקוקט אויף דער גרויסער שמירה, וואס רינגעלט ארום דעם אפגאניסטאנישען קעניג אמאן-אולא אין בערלין, און נישט געקוקט אויף די פיל פאליציייאישע און מיליטערישע אדיוטאנטען, וואס געהען דעם קעניג נאך טריט און טריט און לאזען נישט צו קיין פשוט'ן מענשען צו קומען מיט איהם אין בעריהרונג, דאך געלונגען צו קומען אין דער נאהענסטער בעריהרונג מיט דעם אפגאנישען קעניג און צו פערברענגען אין דעם שלאס, וואו ער געפינט זיך, א לענגערע צייט.

דער זשורנאליסט איז אריינגעפאלען אין שלאס דורך א צופאל. דער צופאל איז בעשטאנען אין איינעם אנ'אפגאניסטאנער, וועלכען ער האט פרייטאג אוונט בעגעגנט אין א בערלינער גאס. ווען דער זשורנאליסט האט מיט איהם אנגעהויבען רעדען אויף דייטש, האט דער אפגאניסטאנער געשאקעלט מיט'ן קאפ, אז ער פערשטעהט איהם נישט. ער האט אנגעהויבען רעדען מיט איהם אויף ענגליש, אבער ער איז אויך נישט פערשטאנען געווארען. פראנצויזיש האט ער יא פערשטאנען. און אויף דער שפראך האט דער אפגאניסטאנער דערצעהלט דעם זשורנאליסט, אז ער איז א לאקיי ביי דעם קעניג און אז ער האט אורלויב אויף דער גאנצער נאכט. דעמאלט איז ביים זשורנאליסט אין מאמענט אויפגעקומען א פלאן, און ער האט פארגעלייגט דעם לאקיי, אז ער זאל איהם אריינלאזען אין קעניגליכען שלאס. עס האט געדויערט א לאנגע צייט, ביז עס איז געלונגען איינצורעדען דעם געטרייען לאקיי, אז ער זאל מסכים זיין אויף דעם. ענדליך האט דער לאקיי נאך אסך איבעררעדעניש און נאך א גוטען מתנת-יד דאך איינגעגאנגען אויף דעם און ער האט דערלויבט דעם זשורנאליסט ביז 7 אינדערפריה זיך צו בענוצען מיט זיינע קליידער און מיט זיין נאמען, כדי אריינצוקומען אין שלאס און צו בעקומען די מעגליכקייט זיך צוצוקוקען נאהענט צו דעם, ווי דער קעניג לעבט.

מיט דער הילף פון א בעקאנטען ארטיסט, האט דער זשורנאליסט זיך פון אנ'איירעפעאיר פערוואנדעלט אין אנ'אפגאניסטאנער. די בגדים פון דעם לאקיי האבען מעהר אדער ווייניגער געפאסט פאר דער פיגור פון דעם זשורנאליסט, און מיט דער הילף פון גרים איז ער אין משך פון עטליכע שעה געווארען אזא עכטער אפגאניסטאנער, אז אסך דארטיגע געבוירענע וואלטען איהם געמעגט מקנא זיין. דער לאקיי האט איהם געגעבען זיין דאקומענט — א קליינע קארטעלע, אויף וועלכער עס איז געשריבען געווען, אז דער פארווייזער פון דעם דאקומענט איז א לאקיי פון קעניג, און ער האט איהם אויך אנגעזאגט, ווי ער דארף דערפיהלען זיינע התחייבותן. אום האלב 12 ביינאכט איז דער ניי-געבאקענער אפגאניסטאנער אוועק אויפ'ן וועג צום שלאס, וואו ער האט צייט געהאט זיך ארומצודרעהן פראנק און פריי ביז 7 א זייגער באגינען, ביז דער אמת'ער לאקיי וועט צוטרעטען צו זיינע פליכטען.

ווען דער זשורנאליסט איז געגאנגען איבער די גאסען און האט זיך אריינגעזעצט אין אויטאמאביל, איז מען איהם נאכגעלאפען און איהם אנגעקוקט מיט גרויס דערשטוינונג. ער האט געזאגט צום שאפער אויף אפגאניסטאניש א פאר ווערטער, וועלכע דער לאקיי האט איהם אויסגעלערנט, און דער אויטאמאביל איז אפגעפאהרען. עטליכע מאל איז דער אויטאמאביל אויפ'ן וועג אפגעהאלטען געווארען דורך פאליציי, וועלכע האט נישט געוואלט לאזען נאהענט פאהרען צו דער רעזידענץ פון קעניג אמאן-אולא. אבער ווען דער זשורנאליסט האט ארויסגעשטעקט זיין קאפ פון אינוועניג און מען האט געזעהן, ווער דארטען זיצט, האט מען איהם אומגעשטערט געלאזען פאהרען ווייטער. ווען זיי זענען אנגעקומען, האט דער „אפגאניסטאנער" ארויסגענומען פון קעשענע א הויפען דייטשע מטבעות און האט געהאלטען אפען די האנד פאר'ן שאפער (ווייל ער האט דאך נישט געטארט קענען די דייטשע געלדער). דער שאפער האט אבער גענומען פונקט אזוי פיל, וויפיל איהם איז געקומען לויט דער טאקסע. דעם פאקט בעטאנט איצט דער זשורנאליסט אין זיין ארטיקעל, און ער שרייבט, אז די ערליכסטע שאפערען אין דער וועלט, זענען די בערלינער.

פאר'ן שלאס האט מען דעם זשורנאליסט אפגעהאלטען, נישט געקוקט אויף זיין עקזאטישען אויסזעהן. אבער ווען מען האט געזעהן זיין קארטעלע, האט מען איהם געלאזט געהן ווייטער און איהם נאך בעגלייט מיט דייטשע זלזולים (ווייל ער האט דאך נישט פערשטאנען קיין דייטש). דער זשורנאליסט שרייבט, אז די בלוט האט אין איהם געקאכט, בשעת ער האט געהערט, ווי די סאלדאטען רופען איהם אן „שווארצער כלב" און נישט נאך אזעלכע נעמען אבער ער האט געמוזט מאכען א שוויג.

נאך דעם, ווי ער איז עטליכע מאל אנגעהאלטען געווארען דורך פאטרולען, איז ער ענדליך אריין אין שלאס און אזוי ווי ער האט זיך אינגאנצען נישט געקאנט אריענטירען, האט ער זיך פארגענומען ארומצולויפען איבער די קארידארען, אזוי ווי ער וואלט געווען זעהר בעשעפטיגט.

דער זשורנאליסט איז די גאנצע נאכט ארומגעלאפען אהין און צוריק איבער די צימערן פון שלאס, דערביי האט ער בעגעגנט פערזאנען פון דעם קעניג'ס סוויטע, אמת'ע אפגאניסטאנער. ביי די בעגעגענישען האט ער יעדעס מאל טיף איינגעבויגען דעם קאפ, כדי מען זאל איהם נישט דערקענען.

ווען ער האט אזוי געהאלטען אין ארומלויפען, האט ער מיט אמאל דערהערט מוזיק און דערזעהן, ווי מען לויפט אהין און צוריק, און איידער ער האט זיך נאך בעטראכט, איז שוין דער קעניג אמאן-אולא הארט פאר איהם פערביי און איז פערשוואונדען אין זיין צימער, ביי דער טיהר פון וועלכער עס איז געשטאנען א שטארקער פאטרול. דער זשורנאליסט האט איהם געזעהן נאר אין מאמענט. נעהמען ביי איהם אנ'אינטערוויו האט ער נישט געקאנט, ווייל דאס וואלט געווען א צו גרויסע ריזיקע.

דעם „אפגאניסטאנער" האט זעהר פערדראסען, וואס עס האט נישט בעזונדערס פאסירט אין דער צייט, וואס ער איז אין שלאס, ער האט פערלאזען דעם שלאס אין גרויסער ענטוישונג, וואס ער האט מיט דעם קעניג נישט געקאנט רעדען. אבער מעהר ווי די אלע אנדערע בערלינער איינוואוינער האט ער דאך בעוויזען, ווייל קיין איינפאכער מענש טאר אפילו אין די ד' אמות פון דעם קעניג זיך נישט געפונען, און ער איז אויף א מאמענט געווען אזוי נאהענט צו אמאן-אולא.

מ. ה-ק.

לאדז
7 מערץ 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
7 מערץ 1928

7	מערץ
מיטוואָך	זון-אויפגאַנג 6.33
טו	זון-אונטערגאַנג 5.10
אדר תרפ"ח	לענג פון טאָג 10.37

ערב די סענאט-וואהלען
די ליסטעס וואס שטעלען זיך אין קאמף

(ב) די אגיטאציע צום סענאט איז אין פערגלייך מיט דער וואהל-אקציע צום סיים א גאר שוואכע.

אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע קלייבט מען 8 סענאטארען פון פאלגענדע ליסטעס: פון ליסטע נומער 1 (אונפארטייאישער בלאק מיטצואַרבייטען מיט דער רעגירונג); ליסטע נומער 2 (פ.פ.ס.) ליסטע נומער 3 (וויזוואלעניע) ליסטע נומער 5 (נ.פ.ר. רעכטע); ליסטע נומער 10 (פויערן פארטיי) ליסטע נומער 11 (מאנארכיסטען); ליסטע נומער 18 (מינדערהייטס-בלאק) ליסטע נומער 24 – (קאטוילישע - נאראדאווו) ליסטע 25 פויליש-קאטוילישער בלאק (כ. ד. און פיאסט) ליסטע 33 (אגודה און פאלקיסטען), ליסטע 34 (אונפארטייאישע) ליסטע 37 („סאלידארנאשטש")'

די וואהלען צום סענאט פיהרט אדורך די לאדזער קרייז-וואהל-קאמיסיע נומער 14 אונטערן פארזיץ פון פרעזעס פון קרייז-געריכט ריכטער בעלושידסקי.

א שפאלטונג אין דער אגודה?

(ב) דאס אינפארמיר-ביורא „ביפ" גיט איבער: אין צוזאמענהאנג מיט דעם אויסגאנג פון די וואהלען אין סיים, לוים וועלכע די ליסטע נומער 33 האט נישט בעקומען קיין איין מאנדאט אין גאנצען לאנד – האט זיך געשאפען א שפאלטונג אין דער „אגודה". די גרעסטע טייל פון דער גרופירונג האט בעשלאסען ביי די וואהלען אין סענאט נישט צו שטימען אויף דער ליסטע נומער 33 נאר אויף דער ליסטע פון דעם נאציאנאליטעטען בלאק נומער 18.

קהלה.
היינט—א פרעסע-קאנפערענץ

(–) אויף היינט 6 א זייגער אינאווענד האט דער נייער פרעזעס פון דער קהלה-פערוואלטונג צוזאמענגערופען א קאנפערענץ מיט דער יודישער פרעסע.

7 א זייגער אין אָווענד וועט אזא קאנפערענץ פארקומען מיט די פארשטעהער פון ראבינאט.

וואוינונגס-אויסשטעלונג.

(מ) דער פערבאנד פון פוילישע שטעט האט זיך געווענדעט צום לאדזער מאגיסטראט וועגען אנטיילנעהמען אין דער וואוינונגס-אויסשטעלונג אין פאריז, וועלכע וועט פארקומען אין יולי ד. י.

דער מאגיסטראט וועט וועגען דער פראגע דעצידירען די טעג.

גלייכצייטיג דארף דער מאגיסטראט דעצידירען וועגען אנטייל-נעהמען אין קאנגרעס וועגען שוץ איבער קינדער און יוגענד, דער קאנגרעס קומט אויך פאר אין פאריז אין דערזעלבער צייט, וואס די וואוינונגס-אויסשטעלונג.

דעפ. וואשקעוויטש
ווערט בעפרייט פון א פראצעס.

(ב) צוליב דעם, וואס פון דער ליסטע נומער 1 וועט אריינגעהען פון לאדז אלס דעפוטאט ה' וואשקעוויטש, ווערט זיין פראצעס, צוזאמען מיט קאושמירטשאק'ען פון „פראצא" אויסגעטיילט.

אין דעם פראצעס, אויף וועלכען עס זענען ארויסגערופען געווארען אלס עדות דער מיניסטער סקלאדקאווסקי און וואיעוואדע דאראווסקי, וועט זיצען אלס בעשולדיגטער נאר ה' קאושמירטשאק.

א יודיש מיידעל זוכט אויס איהר „בעשערטען" אין פראנקרייך
און פאלט אריין אין די הענד פון א פערפיהרער.
מיר האבען נחת פון א לאדזער האניג-פויגעל.

(–) די ראבינאט - קאנצעלאריע האט נעכטען ווידער געהאט א שווערע אויפגאבע צו ערפילען. ס'איז אהין אנגעקומען א בריף פון פראנקרייך, אין וועלכען עס ווערט געבעטען דעם ראבינאט צו בעמיהען זיך אין פאלגענדען טראגישען געשעהעניש:

דער בריף איז פון א געוויסער חיה לאה זילבערבערג פון ליאן אין פראנקרייך. אין איהר לאנגען בריף דערצעהלט די פרוי פאלגענדע טראגישע געשיכטע פון א לאדזער וואוילען יונגערמאנטשיק, וועלכער הוליעט ארום אין אויסלאנד און מאכט אומגליקליך יודישע מיידלעך אין פערשידענע אויסלענדישע מדינות.

חיה לאה זילבערבערג שטאמט אליין פון ווארשא און איז א טאכטער פון דעם ראַרטיגען סוחר הענעך מאשקאוויטש חיה לאה האט געהאט אין דער פראנצויזישער שטאט ליאן איהרם א משפחה א געוויסען מייעראוויטש. אין יאהר 1925 האט חיה לאה מאשקאוויטש בעקומען א בריף פון איהר משפחה אין ליאן, אין וועלכען יענער האט געשריבען, אז צו איהם אין שטוב קומט אריין א יונגערמאן א געוויסער אברהם משה זילבערבערג פון לאדז, ער איז א פערמעגליכער מענש און וויל חתונה־האבען מיט אן'אנשטענדיג מיידעל, ער קען זיך אבער נישט צוקלויבען קיין בעשערטע אין פראנקרייך, און וויל דעריבער זיך בעקענען מיט א שעהן מיידעל פון פוילען. מייעראוויטש האט זילבערבערג'ן געוויזען די פאטאגראפיע פון זיין משפחה־מיידעל חיה לאה מאשקאוויטש, זילבערבערג איז שטארק ענטציקט געווארען פון איהר שענקייט און האט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו שיקען דעם מיידעל אויספארערונגס - פאפירען, כדי זי זאל קענען קומען קיין פראנקרייך און דארט חתונה־האבען מיט איהר.

ה' מייעראוויטש אין ליאן האט דערייבער אנגעפרעגט זיין משפחה הענעך מאשקאוויטש מיט זיין טאכטער, צי זיי זענען מסכים אויף דעם ראזיגען שידוך און צי חיה לאה איז גרייט צו קומען קיין פראנקרייך.

הענעך מאשקאוויטש איז דאן געקומען קיין לאדז און אנגעהויבען זיך נאכצופרעגען אויף אברהם משה זילבערבערג און זיינע קרובים, ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אברהם משה זילבערבערגס מוטער אן'אלמנה וואוינט אין לאדז אויף פיעטריקאווער גאס אין די ווייטע נומערען, מאשקאוויטש איז אוועק צו דער פרוי זילבערבערג און דארט צווישען די מחותנים געקומען צו א הסכם וועגען זייער קינדערס חתונה אין פראנקרייך. בתנאי, אז די כלה זאל צוערשט קומען קיין לאדז צו פרוי זילבערבערג אויף א „קוק".

די כלה איז אהערגעקומען, זי איז שטארק געפעלען געווארען. דער מוטער פון חתן און זי האט בעקומען די ברכה אויף דער חתונה.

נאך די ראזינע „שוועריגקייטען" איז שוין אלץ געגאנגען זעהר לייכט.

אין דריי חדשים ארום האט חיה לאה מאשקאוויטש שוין בעקומען די ארויספארערונגס - פאפירען פון אברהם משה זילבערבערג אין פראנקרייך, זי האט בעקומען אנ'אויסלענדישען פאס און איז אוועקגעפאהרען צו איהר אומבעקאנטען גליק. חתן־כלה האבען זיך געטראפען אין ליאן ביי דעם דערמאהנטען ה' מייעראוויטש און זענען זיך געפעלען געווארען און מיט אכט טאג שפעטער, דאס איז געווען אין חודש אויגוסט 1926 האט אברהם משה זילבערבערג פון לאדז, מיט חיה לאה מאשקאוויטש פון ווארשא, חתונה - געהאט, אין דער פראנצויזישער שטאט ליאן.

די ערשטע צייטען האט דאס יונגע ווייבעל אהיימגעשריבען גליקליכע בריף, זי איז פשוט בעהאנרעלט געווארען פון איהר מאן ווי א מלכה, ס'האט איהר נישט געפעהלט פון אלערעם גוטען, נאר אויף איין זאך האט זיך דאס ווייבעל בע־קלאגט, איהר האבען נישט געפעלען די קאלעגען און די „סוחרים", וועלכע זענען אריינגעקומען צו איהר מאן. אזוי איז געווען אנ'ערך פון 4 חדשים. חיה לאה האט דאן אנגעהויבען צו בעמערקען, אז איהר מאן האט עפעס גאנץ אויסטערלישע פלענער, ער האט איהר געגעבען צו פערשטעהן, אז זי וועט מוזען „פערדינען" און צום סוף איהר גאנץ אפען ערקלערט, אז ער האט זי פערקויפט צו געוויסע סוחרים. קוים־לעבעדיג פאר שרעק, איז דאס יונגע ווייבעל אוועק צו איהר משפחה מייעראוויטש, וועלכער האט זי שוין נישט געלאזט צוריקגעהן צו איהר מאן, ביז ער וועט נישט געבן אויספארשען דעם גאנצען ענין. אבער ביז מייעראוויטש איז אויף צומארגענס אוועק צו זילבערבערג'ן, האט יענער געמאכט פליטה, מ'האט איהם אנגעהויבען ארומצוזוכען אין ליאן און אין גאנץ פראנקרייך, אבער אונזער אברהמ'ל איז נישט מעהר געווען צו געפינען. וועגען דעם ענין איז געמאלדען געווארען דער ליאנער פאליציי, אבער אויך זי האט גאר נישט געקענט אויפטון, ווייל זילבערבערג איז שוין זיכער געווען ווייט פון פראנקרייכ'ס גרעניצען.

ביי דער ווייטערדיגער חקירה ודרישה האט מען פעסטגעשטעלט, אז דאס איז ביי זילבערבערג'ן נישט געווען קיין צופעליגער ענין. ער האט שוין אזא שטיקעל ארבייט אדורגעפיהרט אין טשעכיען.

דערווייל איז חיה לאה מאשקאוויטש שוין געווען מעוברת און געלעבט איינע אליין אין ליאן, זי האט זיך אויפגעהאלטען ביי איהר משפחה. ביז זי האט געבוירען א יונגעלע און איצט געפינט זי זיך אין דער גרעסטער נויט.

נעכטען איז אין ראבינאט - קאנצעלאריע אנגעקומען א בריף פון פרוי חיה לאה, אין וועלכען זי דערצעהלט איהר גאנצע טראגישע געשיכטע און בעט אז מ'זאל ארויסרופען אין לאדזער ראבינאט די מוטער פון אברהם משה זילבערבערג, וועלכע, ווי ס'פערזיכערט די פערפיהרטע ווייסט געוויי, וואו איהר זוהן געפינט זיך איצט. די פרוי פערלאנגט נישט מעהר ווי א גט, כדי זי זאל נישט בלייבען קיין עגונה.

דער ראבינאט האט זיך גלייך פערנומען מיט דעם ענין און וועט טון אלס מעגליכע, כדי דער פרוי צו העלפען.

צו דעם בריף פון חיה לאה מאשקאוויטש איז אויך צוגעלעגט א בריף פון פוילישען קאנסולאט אין ליאן, אין וועלכען ס'ווערט בעשטעטיגט, אז דער קאנסולאט פערנעהמט זיך מיט אויפזוכען דעם פערשוואונדענעם „ושוליק" און אויב מען וועט זיך עפעס דערוויסען וועגען איהם, דארף געמאלדען ווערען אין פוילישען קאנסולאט אין ליאן.

אפקלאנגען פון די סיים-וואהלען
שטימען פון דער לאדזער פוילישער און דייטשער פרעסע.

דער רעזולטאט פון די וואהלען צום סיים, וואס זייער אויסגאנג איז סוף כל סוף געווען אנ'איבערראשונג פאר אלעמען, האט ארויסגערופען א פערשידענארטיגען אפקלאנג אין דער גאנצער לאדזער פרעסע.

דער „גלאס פאלסקי" מאכט דעם אויספיהר, אז אויב טראץ אלע פערפאלגונגען וואקסט די השפעה פון די קאמוניסטען. זייער ארגאניזאציע איז אזוי מעכטיג, אז אין פערלויף פון א פאר טאג קענען זיי שאפען דעם נויטיגען אפאראט און קאנצענטרירען אלע שטימען אויף איין ליסטע, טראץ דעם, וואס אזעלכע ליסטעס זענען געווען עטליכע, די צייטונג קומט צום אויספיהר, אז די ביז—איצטיגע מעטאדען פון קאמף געגען די קאמוניסטען, זענען געווען נישט קיין פאסיגע און מ'דארף זיי ענדערען. אפשטעלענדיג זיך אויף דעם נישטיגען זיג פון „איינסעל" אין לאדז, מאכט די צייטונג דעם אויספיהר, אז שולדיג אין דעם איז דאס, וואס מיט דער אקציע אין לאדז האבען אנגעפיהרט די אזוי גערופענע נעא פילסודשיקעס, וועלכע האבען נאך נישט געשאפען פאר זיך קיין צוטרוי - שטימונג, ווייל זיי ווערען בעטראכט פאר קאריעריסטען, וועלכע האבען זיך אנגעשלאסען צו דער בעוועגונג, ערשט נאך דער מאי - איבערקעהרעניש. א צווייטען אומשטאנד פונ'ם קליינעם ערפאלג זעהט די צייטונג אין דעם, וואס די רעגירונג האט זיך ווייניג געזארגט וועגען לאדז, נישט געשאפען נעגוג ארבייט, נישט געגעבען קיין קרעדיטען א. אז. וו. און די צייטונג פערענדיגט מיט א וואונש, אז די רעגירונג און דער נייער סיים זאל זיך פון דעם ציהען קאנסעקווענצען און ענדערען זייער בעציהונג צו לאדז.

די „רעפובליקא" פייערט טריומפען. זי האט פאראויסגעזעהען דעם זיג פון דעם רעגירונגס - בלאק און שטעלט פעסט איצט, אז דעם זיג האט אנגעהאלטען די פערזאן פון מארשאל פילסודסקי. די צייטונג ווארפט אפ די בעשולדיגונג, אז מ'האט „געמאכט וואהלען" און פעררופט זיך אויף לאדז און ווארשא.

„ראבאטניק" מאכט נישט קיין סוד פון דעם, אז די ענדעציע האט געליטען א געוואלדיגע מפלה. אין לאדז — מיינט די צייטונג — איז שולדיג אין דעם דורכפאל פון דער כ. ד. ליסטע דאס, וואס אלס ערשטע קאנדידאטען האבען פיגורירט נישט קיין פאפולערע פערזאנען.

„האסלא לודקע", דער ארגאן פון דער סאנאציע אין לאדז, איז צופרידען מיט'ן אויסגאנג פון די וואהלען, וועלכען זי האט פאראויסגעזעהען

אנ'אונערווארטעטע שטעלונג נעהמט אן דער „קוריער לודזקי", די צייטונג שטעלט זיך אפ אויפ'ן פאקט, אז אנשטאט די 200 רעכטע פון פאריגען סיים, זענען איצט קוים געוועהלט געווארען אנ'ערך — 75 און וואס די לינקע (פ.פ.ס., וויזוואלעניע א. אנד.) האבען זיך פערשטארקט, מאכט די צייטונג אויספיהרונגען, אז א) די געזעלשאפט האט נישט אויפגענומען די לאזונגען פון קאמף מיט פילסודסקין, ב) די מינדערהייטען אויף די קרעסען זענען געווארען מעהר לאיאל בנוגע דער מלוכה און ג) אין גרויסע צענטערן איז שטארקער געווארען די אומצופרידענהייט ביי די ארבייטער. און די צייטונג קומט צום אויספיהר, אז ס'מוז פארנעהמען א שטארקען קאמף מיט דער פעראַרימונג פון די ארבייטער מאסען.

דעם קליינעם ערפאלג פון דער סאנאציע - ליסטע אין לאדז, שרייבט צו די צייטונג דעם אומשטאנד, וואס מ'האט נישט געקענט איינהאלטען אין בלאק די בירגערליכע גרופען און וואס מצד די האנדווערקער, האט קאנדידירט א נישט פאפולערע פערזאן.

אינטערעסאנטע אויספיהרונגען מאכט די דייטשע „פרייע פרעסע". די צייטונג, וועלכע איז אנ'אנהענגערין פונ'ם 18־טעל פאלעמיזירט מיט דער סאציאליסטישער דייטשער „פאלקסצייטונג" און ווייזט אן, אז אויב די דייטשען האבען אין לאדז אפגעגעבען זייערע צוועלף טויזענד שטימען פאר'ן 18־טעל און דורכדעם צוגעהאלפען ארורכצופירען א יודישען מאנדאט, האבען אבער אויך די יודען אין לאדזער קרייז, אפגעגעבען זייערע שטימען פאר א דייטשען קאנדידאט און אזוי ארום געהאלטען דעם געגנזייטיגען אפמאך, וואס האט געבראכט נוצען ביידע צדדים.

מיניסטער טשעכאוויטש זאל זיך פון זיין מאנדאט נישט אפזאגען.

(ר) אין די ווירטשאפטליכע קרייזען בעהויפטעט מען, אז מיניסטער טשעכאוויטש, וועלכער איז געוועהלט געווארען אלס דעפוטאט פון לאדז אויף דער ליסטע פון דער סאנאציע וועט זיך פון זיין מאנדאט נישט אפזאגען. ווי מ'גיט איבער זאל זיך מיניסטער טשעכאוויטש האבען פערפליכטעט פאר די גרויס־אינדוסטריעלער, אז אויב פון לאדז וועט ארורכגעהן נאר איין דעפוטאט וועט ער זיך נישט אפזאגען, כדי די אינדוסטריעלער זאלען האבען זייער פערטרעטער, אזוי ארום וועט דער גער. דעפוטאט וואשקעוויטש פון די לינקע נ.פ.ר. קיין סיים־דעפוטאט נישט זיין.

די קוילען-אויסגראבונגען נעבען קאלושקי
זענען שוין געמאכט געווארען מיט 40 יאהר צוריק.

(פ) אין צוזאמענהאנג מיט דער ענטדעקונג פון קוילען-פלאסטען אין דארף רעגני ביי קאלושקי דערוויסען מיר זיך, אז נאך אין די 80 יאהרען פון פאריגען יאהרהונדערט האט מען אין דעם ראיאן נעזוכט קוילען. דער אינדוסטריעלער שייבלער האט דאן בעקומען אנ'אויפטראג פון א געוויסען וואיטשעכאווסקי, וועלכער האט געוואוינט אין סטאקי. מ'האט דאן געגראבען 12 מעטער טיף און געפונען קוילען-פלאסטען פון אגדערהאלבען מעטער דיק. נאר אזוי ווי די קוילען זענען געווען פון א בילינער קוואליטעט האט מען דאס גראבען אויפגעהערט. א יאהר פאר'ן קריג-אויסברוך האט א געוויסער וועבער פון טאמאשאוו ווידער געזוכט קוילען אין דעם ראיאן. ער האט אויסגעגראבען 2 טאן קוילען און זיי אפגעשיקט קיין זאקסען אויף אנ'עקספערטיזע, וועלכע האט זיך ארויסגעשטעלט פאר נישט גינסטיג. נאכ'ן קריגס-אויסברוך האט מען ווידער אנגעהויבען גראבען די קוילען. די דייטשען וועלכע האבען פון ערעפלאנען בעמערקט די קוילען-שאכטען האבען עס אנגענומען פאר מיליטערישע בעפעסטיגונגען, זיי בעשאסען פון עראפלאנען און אנגעמאכט ח בות. מ'האט דאן די עקספלואטאציע אויפגעהערט.

א קאמיסיע וואס האט זיך פערנומען מיט דער פראגע האט פעסטגעשטעלט אז די קוילען-פלאסטען ציהען זיך פון קאלושקי צו לאדז, אבער קוים צו פאמערן, די קוילען אבער זענען מינדערווערטיגע און אפילו ארום קוטנא וואו זייער קוואליטעט איז די בעסטע, לוינט נישט זיי אויסצוגראבען.

זיי זענען היינטוועלטיגע ווייבלעך

און ווילען, אַז דער בעדער זאָל אויך זיין אַ היינטוועלטיגער.

אַזוי ווי דער בעדער איז שוין אַן עלטערער ייד, פערלאַנגען זיי, אַז דער ביבליאָטעקאַר פון דער שטעטעל־דיגער ביבליאָטעק זאָל אויך זיין דער בעדער.

אַ קאָמישע געשיכטע איז זיך פערלאָפען אין שטעטעלע בראַטיסלאַוויץ, ביי ראָוונע, פון וועלכער די אַפּיקורסים זענען גליקליך און די פרומע זענען אויסער זיך פאַר כעס.

אין בראַטיסלאַוויץ איז מיט אַ צייט צוריק אָפּגעברענט געוואָרען די שטאָטישע באָד. די היינט־וועלטיגע ווייבלעך האָבען געטאַנצט פון פרייד.

— ענדליך פטור געוואָרען פון פאַנאַטיזם, פון דער רעאַקציע — האָבען זיי געזאָגט.

וואָרים לאַנג האָבען זיי שוין געהאַט, די ווייבלעך פון שטעטעל, אַ בייז האַרץ אויף דעם שטאָטישען באָד, וואָס איז נישט געווען איבעריג ריין.

אָבער די פרומע יודען האָבען אויך נישט געשוויגען און גלייך זיך גענומען אויפשטעלען אַ נייע באָד. וואָרים אָהן אַ באָד קאָן זיך אַ יודיש שטעטעל נישט באַגעהן. אַ קליינינקייט, מען האָט דורך דער צייט יערע וואָך געמוזט שפּאַנען אַ וואָגען מיט פערד און פיהרען די ווייבער אין אַ נאָהענט שטעטעל אין באָד אַריין. קאָן מען אַזוי לעבען?

אַז מ'האָט ענדליך אויפגעשטעלט די נייע באָד, איז אין שטעטעל געוואָרען אַ שמחה אַ פרייד. יודען האָבען זיך אָפּגעגעבען מזל־טוב, פרומע ווייבער האָבען זיך געקושט. ר' שמחה בונים דער בעדער האָט געלאָזט אויסהייצען מיט גרויס פּאַראַד די נייע מקוה, אַרוים אין מיטען מאַרק מיט אַ פּויק און געפּויקט מיט גרויס טאַראַראַם, אָנזאָגענדיג די בשורה, אַז שוין פאַרנאַכט וועט מען קענען געהן אין דער שפּאָגעל נייער באָד. אָבער דאָ געשעהט אַ שווערליכע געשיכטע:

די יונגע ווייבלעך, די אַפּיקורס'טעס, וואָס זענען דורך דער צייט, וואָס איז קיין באָד נישט געווען, שטאַרק צולאָזען געוואָרען, האָבען זיך אָרגאַניזירט און ערקלערט אַ שטרייק:

— מי'ן אין באָד נישט געהן.

— ס'טייטש, אַזאַ נייע באָד?

— יאָ, די באָד איז טאַקע ניי, אָבער דער בעדער איז אַלט, דער אייגענער בעדער וואָס אַמאָל, און מיר ווילען נישט קיין אַלטען בעדער...

— דער אַלטער בעדער איז נישט קולטורעל, ער קאָן נישט אומגעהן מיט קיין ווייבלעך, ער ווייסט נישט ווי אַזוי אָפּצוגעבען דאַכען־עהרע, ער פערשטעהט נישט, דער רעאַקציאָנער, אַז ווייבער זענען צאַרטע וועזענס, און מיר ווילען איהם נישט...

— וועמען־זשע רען ווילט איהר?

— מיר ווילען אַ בעדער אַ קולטורע־לען מענש — ער זאָל זיין אַזוי קולטור־רעל ווי דער ביבליאָטעקער, פון שטעטעל.

— אָבער מען קען דאָך נישט דעם אַלטען בעדער איצט נעמען לערנען ער זאָל זיין אַזוי געלערנט ווי דער ביבליאָ־טעקער!...

— טאָ זאָל מען נעמען דעם ביבליאָ־טעקער פאַר אַ בעדער...

— אַ ביבליאָטעקער אַ בעדער?

— וואָס איז? אי מיר וועלען האָבען אַ קולטורעלען בעדער, אַ יונגען, אי דער ביבליאָטעקער וועט האָבען פּרנסה. פון דער ביבליאָטעק האָט ער סיי ווי סיי נישט צו לעבען...

— אָבער ער געהט דאָך מיט אַ געַ־גאָלטער באָרד?

— וואָס־זשע איז? — נאָך שעהנער אַזוי!... — וואָס רען אַ קאָלטענעוואַ־טע באָרד דאַרף אַ בעדער האָבען...

— מיר'ן נישט דערלאָזען אַזאַ שייגעץ צו זיין בעדער אין שטעטעל.

— וועלען מיר נישט געהן אין באָד אַריין.

איז דאָך געוואָרען אַ געשריי, אַ גע־וואַלד.

— ס'טייטש, וואו האָט מען דאָס גע־הערט, אַז ווייבלעך זאָלען טון אַזאַ זאַך? ווערען די ווייבלעך נישט נתפעל און באָיקאָטירען די באָד.

וועגען זיך די יודען צונויפגעקומען אויף אַן אסיפה צום רב און די קולות זענען געגאַנגען ביז'ן הימעל.

— נישט אַריינלאָזען אַזאַ שייגעץ אין באָד אַריין! — האָבען פרומע יודען גע־שריגען.

— מען מוז זיך רעכענען מיט דער צייט — האָבען די „אַפּיקורסים" געשריי־גען. מען מוז די ווייבער נאָכגעבען, אַ נישט וועלען זיי שטרייקען מיט דעם באָד.

די ווייבער האָבען אויך נישט געשווי־גען. די עלטערע ווייבער האָבען געהאַל־טען מיט'ן אַלטען בעדער.

— מיר ווילען נישט, אַז אַ שייגעץ זאָל אויף אונז וואַרפען אויגען. מיר ווילען דעם אַלטען בעדער...

— מיר ווילען נישט קיין אַזיאַט, קיין רעאַקציאָנער, קיין פינסטערלינג, — האָ־בען די „אַפּיקורס'טעס" געשריגען — מיר ווילען דעם ביבליאָטיקער פאַר אַ בעדער...

די אסיפה האָט נישט געקענט קומען צו קיין טאָלק און אָוועקגעשיקט אַן אָנ־פראַגע צו דעם רבנים־פעראיין אין וואַר־שע וואָס מען זאָל טון.

די רבנים האָרעוען שווער און בי־טער. שווער צו דערגעהן, וואָס איז בע־סער: — בלייבען ביים אַלטען בעדער, וואָס איז אַ פרומער יוד מיט אַ באָרד, און הערפאַר זאָלען יודישע טעכטער נישט געהן אין באָד? — אָדער גלייכער נאָכ־געבען די אַפּיקורס'טעס דעם ביבליאָ־טעקער מיט דער געגאָלטער באָרד און דערפאַר אַריינציהען די נשים אין באָד אַריין?

נישט אַזוי לייכט קאָן מען זיך בע־שליסען אין אַזאַ שווערער פראַגע — ווי מיינט איהר?

ג. ק.

לכבוד פורים

עמפּפעהל איך דער געעהרטער קונדשאַפט

אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע

ווי אויך אַלערליי באָמבאָניערקעס ווי אויך אַלערליי

קאָסמעטישע אַרטיקלען

צו די נידריגסטע פרייזען.

11 י. דרוקער 11

זאַוואַדזקאַ

בעמערקונג: פאַר אַנגראָסיסטען גרויסער ראַבאַט און די בעסטע בעדינגונגען.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.

גאַסטראָלען פון די בעליבטע אַרטיסטען

= חנה לערנער און דוד זיידערמאַן =

היינט מיטוואָך, ד. 7 מערץ, 9 אַוו.—ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע

די לאַנג־ערוואַרטעטע פּיעסע — דער שלאַגער פון אַמעריקאַ

מאַשקע וועט אַכלה

אָפּערעטע אין 3 אַקטען מיט פּראָלאָג פון שטיינבערג.

הויפּט־ראָלען: „מאַשקע"—חנה לערנער; „וואָלאָדיאַ"—דוד זיידערמאַן

רעזשיס. פון ד. זיידערמאַן. — האַנדלונג: 1. אַקט: אין רוסלאַנד; 2־טער און 3־טער אַקט: אין אַמעריקאַ. די שענסטע און פריילעכסטע קופּלעטען, דועטען, טערצעטען, קוואַרטעטען ווערען געזונגען אין דער פּיעסע „מאַשקע וועט אַכלה".

ס'נעהמען אָנטייל פרויען: בעזמאַן, זעווקינאַ, מאַכאַראָווסקאַ, פּאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָליאַנסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן.

אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. ביהנע־לייטער: מאַכאַראָווסקי.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

קבלת־פּנים פון נחום סאָקאָלאָוו אין סאָפיאַ.

סאָפיאַ. (יט"א) דאָס אָנקומען פון נחום סאָקאָלאָוו אין בולגאַריען איז אויפגענומען געוואָרען מיט גרויס התלהבות דורך דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג. עס האָט זיך געבילדעט אַ ספּעציעלער קאָמיטעט מיט'ן אָנטייל פון אַלע יודישע געזעלשאַפטען און אָרגאַניזאַציעס, וועלכער האָט די אויפגאַבע צו אָרגאַניזירען די פייערליכקייטען בעת דער אויפענטהאַלט פון ה' סאָקאָלאָוו אין בולגאַריען.

אין דעם טאָג פון ה' סאָקאָלאָוו'ס אָנקומען האָט אַ גרויס פּובליקום פון אַ ערך 500 פּערזאָן זיך פערזאַמעלט אין דער אומגעגענד פון באַנהאָף. ווען דער צוג איז אָנגעקומען אויפ'ן וואָקזאַל אין סאָפיאַ, איז סאָקאָלאָוו בעגעגענט געוואָרען מיט שטורמישע „הידד"־אויסרופען.

אַלע בולגאַרישע צייטונגען האָבען געווידמעט ספּעציעלע אַרטיקלען דעם „גרויסען יוד", וועלכער איז געקומען אויף אַ בעזוך אין בולגאַריען.

אין טאָג פון ה' סאָקאָלאָוו'ס אָנקומען אין סאָפיאַ זענען די יודישע געשעפטען אין שטאָט געווען געשלאָסען אַלס צייכען פון דער פייערליכער שטימונג פון דער יודישער קהלה אין סאָפיאַ.

דעם צווייטען טאָג האָט נחום סאָקאָלאָוו געהאַלטען אַ רעפעראַט אין דער גרויסער סינאַגאָגע אויף דער טעמא: „צי קען דער ציוניזם פערענטפערן די יודישע פראַגע?" דער גרויסער עולם, וואָס איז געקומען אויסהערען דעם רעפעראַט, האָט געמאַכט סאָקאָלאָוו'ן אַ שטורמישע אָוואַציע.

רעדאַקציאָנס־קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. בזשוזשאָווסקי, ב. זינגער
פערענטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוצ.־קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַי־האַפטונג.

פערלאַג ב. קלעצקין, וואַרשע.

י. י. זינגער.

שטאָל און אייזן

(ראָמאַן)

אין'ם ראָמאַן ווערט געשילדערט די מלחמה־ און אָקופּאַציע־צייט. עס ווערן אַרויסגעפירט פיל טיפּן און געשטאַלטן: יידישע, פּוילישע, רוסישע און דייטשע. סנעמט אַרום אויך די צוואַנגס־אַרבעט ביז דעם אויסברוך פון דער רוסלענדישער רעוואָלוציע.

346 זייטן! :·: שיין געדרוקט!

פּרייז 8.50 גילדן.

— אַדרעס: —

BYCHER, Warszawa Nalewki 2a

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעציעל פאַר לונגען־ און האַרץ־קראַנקהייטען, באַשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג־זון. נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכם.

אײַזדי ציין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

89)

דער פּרעפעקט האָט אָוועקגעדרעהט דעם קאָפּ. אָבער אויך איהם האָט אָנגעהויבען צו פערפאָלגען דאָס געפיהל פון אומרוהיגקייט. פּערענאַ'ס שטימע, זיינע אויפפאָדערונגען, בקשות האָבען איהם נישט אָפּגעלאָזט ער האָט געקענט פּערענאַ'ן און געוואוסט, אַז מען טאָר נישט גרינגשעצען זיינע וואָרנונגען.

— קומט פון דאַנען, — האָט ער געזאָגט.

די ווערטער האָט ער אַרויסגעזאָגט זעהר רוהיג, און די, וועלכע האָבען די ווערטער אויפגענומען, האָבען אויך פערשטאַנען אַז דאָס איז די לאָגישע אויספיהרונג פון דער געשאַפענער לאַגע און זיי זענען מיט דער גאַנצער רוהיגקייט אַרויסגעגאַנגען.

אויף דער שוועל פון טיר האָבען זיך אַלע אָפּגערוקט און געוואָלט אַרויסלאָזען פריהער דעם פּרעפעקט.

ניין, געהט פאָראויס, איך וועל אייך נאָכגעהן.

ער איז אַרויס דער לעצטער און געלאָזט ברענען די עלעקטרי.

אין קאָרידאָר האָט ער געהייסען דעם פּאָליצײ־דירעקטאָר פערזאַמלען אַלע אַגענטען און ווען אַלע האָבען זיך צוזאַמענגעקליבען, האָט ער בעפוילען צו פערלאָזען די ווילע.

ווען אַלע האָבען פערלאָזט דאָס הויז, איז ער, דער לעצטער אַרויס און פערמאַכט די טיר נאָך זיך.

די פּאָליציאַנטען האָט ער בעפוילען:

— זאָלען אַלע זיך דערווייטערן און בעזייטיגען דעם המון, די אַמוזייסטען און באַלד... אין אַ פערטעל שעה אַרום וועלען מיר זיך צוריקקעהרען אין דער ווילע.

נאָכדעם זענען דער פּאָליצײ־דירעקטאָר, געגעראַל־סעקרע־טאַר און מאַזע אַרויפגעקראָכען אויפ'ן וואַל פון דער פּאָרטיפיקאַציע, וואָס געפינט זיך געגען דער ווילע.

— יאָ, אָבער אין פאַל, ווען עס זאָל נישט פּאַרקומען דער אויפרייס, מוז איך מיר שיסען אַ קויל אין קאָפּ — האָט געזאָגט דער פּרעפעקט — איך וועל נישט איבערלעבען אַזאַ בושה, אַזוי זיך לעכערליך מאַכען.

— עס וועט זיין אַן אויפרייס, ה' פּרעפעקט — האָט פערזיכערט דער סערזשאַנט.

אַלע זענען געבליבען שטיל. מען האָט געוואַרט, געצעהלט די סעקונדען, איינע נאָך דער צווייטער לויט דעם קלאַפּען פון זייערע הערצער. עס האָט געדויערט אומענדליך לאַנג.

עס האָט געקלונגען דריי.

— זעהסט, כ'האָב געזאָגט! — האָט זיך צולאַכט דעמאַליאָן

— עס וועט גאָרנישט זיין... דאַנקען גאָט! אָבער ס'איז געווען אַן אומזין, עפּעס אין אַזעלכעס צו גלויבען!

דער צווייטער זייגער האָט אויסגעקלונגען פון דער ווייטענס, נאָכדעם דער דריטער פון דער נאָהענטסטער קירך.

אָבער איידער עס האָט אויסגעקלונגען דער דריטער קלאַנג, האָט זיך דערהערט אַ שרעקליכער קנאַל, וואָס האָט פערטויבט און פערהילכט אַלץ אַרום, מען האָט נישט בעוויזען זיך צו אָריענטירען, ווי עס האָט זיך אויסגעבראָכען אַ געדיכטער וואָלקען פון רויך און פייער, פון וועלכען עס האָט זיך, ווי אַ האָגעל, געשיט שטיינער און שטיקער ווענד; עס האָט אויסגעזעהן ווי עפּיס אַ אומגעהויערער פייערווערק. אין איין רגע האָט זיך אַלץ פערענדיגט. דער וואָלקאַן איז שטיל געוואָרען.

— שנעל, — האָט אויסגערופען דער פּרעפעקט — טעלעפאָנירט נאָך די פייערלעשער.

און נאָכדעם האָט ער געכאַפּט מאַזע פאַר דער האַנד און געזאָגט:

— לויף צו מיין אויטאָ, ער שטעהט דאָ נישט ווייט, פאָהר צו דאָן לואי, אויב דו וועסט איהם נאָר געפינען, בעפריי איהם און ברענג איהם דאָ אַהער!

— אין אַרעסט, ה' פּרעפעקט?

— אין אַרעסט? ביזט משוגע געוואָרען?

— אָבער, אַז קאָמיסאַר וועבער...

— זיי רוהיג, מיר וועלען זיך מיט וועבער'ן אַן עצה געבען, אייל זיך!

די אויפגאַבע צו בעפרייען דאָן לואי האָט מאַזע אויפגענומען מיט גרויס פרייד. דעם קאַמף, וועלכען ער איז געווען געצוואונגען צו פיהרען געגען דעם, וועלכען ער האָט גערופען „שעף" האָט איהם אָנגעטון יסורים און נישט איינמאָל האָט ער ממש געוויינט. דאָס מאָל איז ער איהם געקומען צו־הילף!

ביי טאָג האָט קאָמיסאַר וועבער, וועלכער האָט נישט געקענט אָפּזוכען דעם דאָן לואי איבערגעלאָזט דריי מענשען אויף וואַך. מאַזע האָט זיי געפונען אין אַ צימער אין פּאַרטער וואו זיי האָבען געוואַכט לויט דער רייה: ווען דער סערזשאַנט האָט זיי געפרעגט, צי זיי האָבען נישט געהערט עפּעס פערדעכטיגעס, האָבען זיי פערזיכערט, אַז זיי האָבען גאָרנישט געהערט.

מאַזע איז אַליין אַרויפגעגאַנגען אויפ'ן ערשטען שטאָק, ער האָט נישט געוואָלט האָבען מיט זיך קיין עדות, ווי ער וועט זיך בעגעגענען מיט'ן שעף.

ער איז אַדורך דורכ'ן סאַלאָן און איז אַריין אין קאַבינעט.

ווען ער האָט אָנגעצינדען די עלעקטרי און זיך אַרומגעקוקט און גאָרגישט בעמערקט האָט איהם אַרומגעכאַפּט אַ שרעק.

— ה' שעף — האָט ער געררופען.

— שעף, וואו ביסטו?

קיין ענטפער.

— אָבער — האָט מאַזע געטראַכט. טעלעפאָנירען האָט ער געקענט נאָר פון דאַנען.

און ער האָט זיך ווירקליך איבערצייגט, אַז דאָס טרייבעל פון טעלעפאָן איז אַראָפּגענומען. ער איז צוגעגאַנגען נאָהענטער צו דער טעלעפאָן־קאַבינע, און בעמערקט שטיקלעך ציגעל און טינק. ער האָט געמאַכט מעהר ליכט און אין קאַבינע בעמערקט פון סופיט אַראָפּהענגען אַ מענשליכע האַנד.

(פאָרזעצונג קומט).

Rzut oka

אַ בליק מיט'ן אויג אויפ'ן עטיקעט פון דער באַנקע איז גענוג צו זיין איבערצייגט, אַז ביים קויפען עס-אייל בעקומט מען דעם באמת ריינסטען, געשמאַקסטען און שפּאָרעוודיגסטען עס-אייל

Olej jadalny Schicht „NELSON!"

היינט, מיטוואָך, ד. 7. מערץ — שושן פּורים קומט פאר אין קלוב

פון יודישען פרויען-פעראיין „וויזא" אל. קאָשטשושקי 21

א גרויסער פּורים-אָווענד

אנהויב פון רייכען פּראָגראַם פּינקטליך 10 אַ זייגער אָווענד. נאָמענטליכע איינלאַדונגען פאַר מיטגלידערינס און אָריינגעפיהרטע געסט זענען צו בעקומען ביי די דאַמען: פּר' ד"ר ברוידע, גדאַנסקאַ 46, פּר' גאָלדבערג, ליפּאָווע 44; פּר' צאָהן-אַרצט ריזניק, נאַרוטאָוויטשאַ 2; פּר' ד"ר ספּעקטאָר, פּיעטריק. 107; פּר' ד"ר שווייג, זאַוואַדזקאַ 6 און ביי פּר' ד"ר וואָלפסאָן, ווסכאָדניאַ 17. בעמערקונג: איינלאַדונגען ווערען ביים איינגאַנג נישט אָרויסגעגעבען. 569

קינא „MIMOZA" קילינסקי 178

היינט פייערליכע פּרעמיערע! 4 עקראַן-קינסטלער אין איין פּראָגראַם!

ס'ווערט דעמאָנסטרירט דער גרויסער פילם א. נ.

„דעם טייוועל'ס שאַטען"

Lya de Putti, C. Demster, A. Menjou, R. Cortez

אין די הויפּטראָלען.

אנאָנס! דער נעכסטער פּראָגראַם: „דער ראָמאַן פון א פערדפיהרערין"

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אינערע-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערוועז קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען.	4-5 זונ. 1—2
ד"ר ווייננבערג	אויג. חערך לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר מטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. נראַזיענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-אָפּעראַציאָנען, פּלאָמבירונגען, קאָראָנען, מאָסטען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונג, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אונטערזוכונגען. א קורס פאר שטודענטען. אימפּונגען קעגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

ווענדונג צו די ה"ה מחותנים פון די בעוואוסטע מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותנים און בעלי-שמחות געפעל. מיטצוטיילען, אַז צוליב דעם, וואָס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די מחותנים געוואויר וועגען אייערע אַלע שמחות און חתונות און דורך דעם פּאַסירט גאַנץ אָפט, אַז די בעלי-שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואָס מיר קומען נישט צו דער פּינקטליכער צייט אַנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אַלע מחותנים געפעל. אונז צו לאָזען וויסען גענוי די טערמינען, כדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענצושטעלען די בעלי-שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאַם צו מאַכען די געעהרטע ה"ה מחותנים, אַז מיר נעהמען ביי קיין פאַל נישט אָן קיין שום פערוויילונגען, וואָס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האָפען מיר, אַז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי-שמחות. מיט אַכטונג

מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע.

אַנמעלדונגען נעהמען אויף: ע. טויבע, ווסכאָדניאַ 18; ק. טויבע, נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 22; י. טויבע, אַלעע 1. מאַי 18.

בעמ.: מעסיגע פּרייזען! פאַר אונבעמיטעלטע — אויסנאַהמס-פּרייזען!

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Dziś i dni następnych:

Czarny Pirat

W roli głównej:

Douglas Fairbanks.

א טיכטיגער דאַמען-צושניידער

(ס'קען זיין פון בעשטעלט) וועלכער קען ריכטען און פּאַסען ווערט פון זאָפאָרט געזוכט אין דאַמען-קאָנפעקציע-געשעפט ד. לענגא, פּיעטריקאָווער 6. ס'קען זיך אויך מעלדען א טיכטיגער פּערקויפער פון מענער-קאָנפעקציע. 591

נור ערקלאַמע-חודש!

איך מאַך דערמיט בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז נאָך א גרינדליכען רעמאָנט, האָב איך ביי מיין קינסטלעריש פאָטאָגראַפישען אַטעליר ערעפענט

א ספּעציעלען פּאָרטרעטען-אַנשטאַלט,

וואו עס ווערען אויסגעפּערטיגט די שענסטע פּאָרטרעטען לויט דער נייעסטער פאָטאָ-טעכניק צו שטוינענד ביליגע פּרייזען:

אַ פּאָרטרעט 30 X 40 מיט פּאַספּאַרטו און ראַהם נור 13.50 זל.

„ „ „ „ „ 50 X 40 „ 20.—

די אויפנאַהמען צו פּאָרטרעטען ווערען געמאַכט גענצליך אומזיסט. נוצט אויס די געלעגענהייט! מיט אַכטונג

קונסט-פאָטאָגראַפישער און פּאָרטרעטען אַטעליער

„PARISIEN" wł. H. Sroka

Łódź, Brzezińska 69. צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומ' 1.

Zgubiłem w Łodzi

portfel, w którym znalazły się 2 blanco weksle po 100 zł. z wystawienia M. Bankiera i jeden weksel na 500 zł. in blanco z wystawienia Berka Kurca na zlecenie A. Zylbera p. Nr. 150, które to niniejszem unieważniam, prosząc jednocześnie o łask. zwrócenie mi takowych za wynagrodzeniem pod adresem B. Kurc, Tomaszów, pl. Kościuszki 11. 365

ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פּראָף. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָווענד

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגעריש קראַנקהייטען, מענער-שוואַכקייט, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אָווענד.

לעטשניצע-פּרייזען.

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 8, טעל. 51-89.

יונקען־בעגער, פערקריפּלונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, ... פון בעקאַלדונג, ... קינדער (גרופּען). ... זייגער עמפּפאַנג פון 3—5 נאָכמ.

נייטאָרינס,

וועלכע האָבען אַבערלאַג-מאַשינען און פּערשטעהען ערשטקלאַסיגע אַרבייטען אין דאַמען-קאָנפעקציאָן אויסצופּערטיגען, קענען זיך מעלדען:

גדאַנסקאַ גאַס № 28, וואוינונג 5.

Dr. med.

BRAUN

25 פּאָלודניאָוואַ **25**, טעלעפאָן 26-40.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגעריש קראַנקהייטען און מענער-שוואַכקייט. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָווענד.

די מאָדערנסטע

לאָמפּען

פאַר שפּייז-צימערן און קאַבינעטען

קויפט זיך אַבצעטען צו פאַבריקס-פּרייזען נור ביי

ש. י. שמאַלעוויטש

פּאָלודניאָווע 8.

בעמערקונג: עס ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי איבעראַרבייטונגען פון גאַז אויף עלעקטריע, אויך אַקסעדירט. 1523

טעלעפאָן 39-64.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 31-78.

הויט און וועגעריש קראַנקהייטען און ליבע-הייל ... פון 4—7 ...

Lekarz-Dentysta

JAKÓB KARMAZYN

ul. Południowa 2

פאַר פערזיכערטע אין קראַנקען-קאַסע ספּעציעלע הנחות ביים בעשטעלען קינסטליכע ציינער, ... אומזיסט ... ציינער און בעזייטיגט קראַנקע וואָרצלען אָהן שמערצען

בעראַטונג אומזיסט 358

Dr. HELLER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען.

2 נאַווראָט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אָוו. פאַר פרויען ספּעציעל פון 4—5 נאָכמיטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען.

לעכער

... נעהמען אויף דער מאַשין ווערען אָנגענומען ביי

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען- און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8, telefon 19-90.

עמפּפאַנג פון 4—7 אין אָווענט

שטאָפּערינס

ווערען געזוכט, עווענטועל אַרויסצוגעבען אַרבייט, ווי אויך ווערען געזוכט לערן-מעדלעך.

צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטר. פון דער צייטונג. 669

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31

... צייהען און מונד-קראַנקהייטען, צאָהן-... קינסטליכע ציינער ... קאָנסולטאַציעס ... נעהמט אָן פון 9—12 און פון 5—7 אין אָווענד. צו בילליגע פּרייזען. 1694

צוריקגעקערט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Pietrkowska 21.